Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 331. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ГРУДНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 331. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 12, 1952. VOL. LX.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ ПЕРЕДАЧІ ЙОМУ ПЛЯНУ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ

Вашингтон. — Президент Труман, довідавшися про виміну телеграм між вибраним президентом Двайтом Айзенгавером і ген. Доглесом Мек Артуром в справі закінчення війни в Кореї, переслав з залізничого потягу, яким вертається з Індепенденс, таку заяву: „Думаю, що як хто має якийсь можливий плян для закінчення боїв в Кореї в гоноровий спосіб і то ладом, що не веде безпосередньо до великої війни, то повинен такий плян негайно передати президентові. Якщо ми змогли б скоротити бої в Кореї тільки на один день, — ми повинні це зробити." Дйочий пресовий секретар президента Роджер Тоббі, сказав, що „нема сумніву", що „Труман, стосував це до ген. Мек Артура хоч він не згадав його по імені. Тоббі ще виявив, що президент відбуде пресову конференцію наступного дня.

Заява ген. Мек Артура, що він мас плян покінчення боїв в Кореї, була подана ним до прилюдної відомости в п'ятницю минулого тижня на з'їзді Красового Товариства Вирібників у Ню Йорку. Того самого дня померла в Білому Домі президентова теща, Дейвид В. Воллес і він мусів взяти участь в її похороні, — отже не мав часу слідкувати за розвитком подій після проголошення заяви ген. Мек Артура. Щойно після похорону він звернув увагу на повторення МекАртуром заяви в справі замирення в Кореї, про що він згадував під час виборчої кампанії. Ще тоді зажадав Труман передачі для себе цього пляну. Тепер Мек Артур повторив свою заяву, тому президент пригадав на обов'язок Мек Артура, як генерала армії, що побирає дальше генеральську платню, зголосити свій плян президентові, як верховному командувачеві. Труман звільнив був ген. Мек Артура зі становища верховного команданта в Кореї в квітні 1951 р. Від тоді не було зв'язків між генералом і президентом.

З корабля „Гелена", яким новообраний президент ген. Двайт Д. Айзенгавер повертається додому з відвідин Кореї, переслали кореспонденти телеграми до великих щоденників з вістями, що Айзенгавер зустріне Мек Артура в Ню Йорку для обговорення з ним шляхів закінчення Корейської війни. Для розмови між обидвома генералами не згадано. Айзенгавер прибуде до Ню Йорку в неділю, отже припускають, що зустріч між ними відбудеться негайно після повороту ген. Айзенгавера.

ЗУСТРІНУТЬСЯ ЗНОВУ...

Ця фотографія зроблена з останньої зустрічі ген. Двайта Айзенгавера, тепер новообраного президента ЗДА, і ген. Доглеса Мек Артура, колишнього головного команданта алянтських збройних сил на Далекому Сході, яка відбулася в Токіо в 1946 році. Ці два визначні військові і політичні лідери мали б тепер знову зустрітись, правдоподібно вже за кілька днів в Ню Йорку. Під час цієї зустрічі ген. Мек Артур поінформує ген. Айзенгавера про свій плян для замирення в Кореї

ВІЙСЬКОВИЙ КОМІТЕТ НАТО РОЗВ'ЯЗАВ ПРОБЛЕМУ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО КОМАНДУВАННЯ

Париж. — Військові керівники Організації Північно-Атлантійського Пакту одноголосно погодились на компромісову розв'язку проблеми алянтського командування на Середземному морі. Рішення винесено на нарадах т. зв. Постійної Групи, що складається з найвищих військових представників Америки, Британії і Франції. Згідно з цим компромісом, головну операційну контролю алянтських сухопутніх, морських і повітряних збройних сил в районі Середземного моря, як і в цілій Европі, матиме ген. Метью Риджвей, — головний командант алянтських збройних сил в Европі. Що контролю в районі Середземного моря він виконуватиме за посередництвом американського адмірала Роберта Б. Карні, головного алянтського командира в Південній Европі. Проте, головний командант британської фльоти на Середземному морі, адмірал Ірл Мантбаттен матиме адміністраційний нагляд над всіми алянтськими портами, конвойними рухами, вишколом і маневрами всіх алянтських морських збройних сил на Середземному морі, за виїмком американських, які залишаться під безпосередньою командою адмірала Карні. Ця пропозиція увійде в силу щойно після прийняття її цивільними керівниками НАТО.

ФРАНЦУЗИ ЗААРЕШТУВАЛИ ПРОВІДНИКІВ ЗАВОРУШЕНЬ В МАРОККО

ЕВРОПЕЙСЬКІ КОМУНІСТИ ВИКОРИСТОВУВАЛИ МАРОККАНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ДЛЯ БУНТУ; СУЛТАН ЗАКЛИКАЄ ДО МИРУ І СПІВПРАЦІ З ФРАНЦУЗАМИ

Касаблянка, Марокко. — Французька поліція почала вчора арештування місцевих націоналістичних провідників та европейських комуністів, яких закидується змову та спільну організацію заворушень з початком цього тижня, жертвою яких впали десятки вбитих і сотні поранених. Тимчасом марокканський султан проголосив звернення до народу, закликаючи його до успокоєння та до співпраці з французами. Поліція повідомила про заарештування „більшої кількости" членів націоналістичної марокканської партії. Негайно після того повідомлено теж про арешт шістьох комуністичних провідників европейського походження. Між заарештованими комуністами є три нижчі урядовці, один робітник, один колишній редактор та одна жінка-росіянка. Арештування комуністів переведено після перевірених повідомлень про співпрацю між націоналістами і комуністами в організації заворушень. Повідомлення про арешти викликало нове напруження в місті і нові можливості заворушень. Арабський султан Марокка, Сіді Могаммед Бен Юссеф, який сам завжди був прихильником і навіть одним з провідників арабського націоналістичного руху, засудив останні націоналістичні заворушення та закликав до співпраці між марокканським і французьким населенням. Вчора відбулися теж похорони вісьмох французів, порізаних на шматки, вкамененованих і спалених під час заворушень, а сьогодні мають відбутися похорони 59 арабських жертв заворушень. Під час відправ в місцевій катедрі, біля неї було зібралося коло 40,000 французів, які поводилися спокійно, аж доки оркестра, відігравши „Марсельєзу", не почала грати марокканського національного гимну. — Французи перекричали його окриками „ганьба!" Щоб не допустити до дальших заворушень, поліція сильним кордоном відгородила арабські райони міста від европейських. Тимчасом Політичний Комітет Генеральної Асамблеї О. Н. в Ню Йорку відкинув більшістю 26 голосів проти 24 пакістанську пропозицію, щоб звернутися до бея Тунісу аби він призначив свого представника, який взяв би участь в дебатах Генеральної Асамблеї в справі Тунісу.

Червоні почали атакувати на західному фронті Кореї

Токіо. — Комуно-китайські війська почали вчора найсильнішу в цьому місяці атаку на західному секторі корейського фронту на північний захід від Йончон. Алянтські лінії на цьому секторі фронту вдержують південно-корейські війська. Комуністична атака почалася сильним артилерійським вогнем, після якого почався наступ піхоти, що степенувався і дійшов до сил 1,400 вояків. Всі атаки ворога були відбиті південно-корейськими військами, частинно в рукопашних боях. На інших секторах фронту приходило тільки до незначних сутичок між патрульними відділами. Алянтська авіяція теж вчора продовжувала бомбардування воєнних об'єктів у ворожому заплілі в Північній Кореї. Тимчасом департамент оборони у Вашингтоні повідомив, що американські втрати в Кореї за останній тиждень збільшилися на 275 вояків вбитими, пораненими і пропавшими в акції. Американські втрати в Кореї від початку війни виносять тепер 20,073 вбитих, 94,588 поранених і 12,997 пропавших, разом — 127,658 вояків і старшин.

ЗДА вимагають від Мадярщини закінчення справи затриманого в 1951 році літака

Вашингтон. — Державний департамент доручив закордонним представникам Мадярщини і СССР домагання закінчити справу затриманого на обширі Мадярщини в минулому році літака, відповісти за затримання залоги літака та повернути літак з вантажем, якого мадярська влада ще й досі не повернула. У листопаді минулого року, американський неозброєний літак помилково опинився над територією сателітної Мадярщини, де совєтські бойові літаки примусили його приземлитися. Літуни, що їх поставлено там під військовий суд за „навмисне порушення кордонів", були звільнені за викуп понад 123,000 долярів. У нотах державного департаменту немає вимоги повернути цю вплату, але домагання віддати літак та його вантаж, що вартий понад 98 тисяч долярів, зглядно заплатити гроші за вантаж. У нотах, державний департамент погрожує правним процесом в обороні свого майна і кривд, що їх дізнали літуни. Правдоподібно тут мова про процес перед Міжнародною Палатою Справедливости в Газі. Судовий процес не припинить одночасно дальших кроків покривдженої сторони шляхом нормальних дипломатичних можливостей.

Промовчують передвиборчі обіцянки

Вашингтон. — Республіканські провідники, які вжили передвиборчого красномовства для приєднання невдоволених виборців, тепер стверджують, що багато з тих обіцянок не можна буде додержати. Так напр. голова Пенсильванського університету, Гаролд Стасен, діставши становище в адміністрації Взаємної Безпеки, одверто каже, що не можна відмовити фінансової допомоги чужинним країнам, які вводять в себе господарські соціялістичні засади, хоч вони не соціялісти. Колись Стасен закликав на зібраннях, щоб таким краї нам відмовити допомоги з Америки, а тепер він бачить, що таким робом підітнеться політичну відпорність наших протикомуністичних друзів. У внутрішній американській політиці приходить подібне отверезіння і республіканські провідники не спішаться тепер повторяти заяви, що будуть знесені різні контролі. Бизнесмени вже тепер бачать, що не нема як знижувати податки, бо всі дотеперішні зарядження уряду в часі необхідности були подиктовані закордонною політикою, яка не дає вигляду на зміну в недалекій майбутності.

Доллес був перший, що звернув увагу на Гісса в Фонді Карнеґі

Вашингтон.—Джан Фостер Доллес, секретар стейту в кабінеті новообраного президента Айзенгавера, був перший, що звернув увагу на Алджера Гісса, як кандидата на Фонд Карнеґі для Міжнародного Миру, як про це посвідчив перед спеціяльною палатною комісією Джан В. Дейвіс, адвокат з Ню Йорку і демократичний кандидат на президента в 1924 Дейвіс не признав до такого вирішення жадної ваги, тільки стверджує це як звичайний факт. Про самого Гісса, який як опісля виявилося, був на службі Совєтів як шпигун, а тепер відсиджує кару п'ятирічної тюрми, Дейвіс каже, що він під час справування свого уряду голови фундації, не виявляв жадної сторонничости до Совєтів.

На фронті в Кореї випробовуються „панцерні" штанці

Вашингтон. — Кілька сотень вояків морської піхоти, що воюють тепер в Кореї, одержали на випробування нові підштанці для охорони від куль. Досі вояки в Кореї, одержали вже охоронні камізельки, що виявилися дуже помічні й, хоч, як твердять лікарі польових лічниць, не охороняють від прямого попадання куль, проте у великій мірі забезпечують від уламків гарматних й інших стрілен. Про корисність камізельок може свідчити факт, що число поранених у частинні тіла, забезпечені охоронними камізельками, зменшилось на 60 відсотків. Про подробиці складу тканини, що з них виробляються „панцерні" штанці немає повідомлень, проте відомо, що вони важать біля чотирьох фунтів (камізелька 8 фунтів). Якщо досвіди, що тепер практично переводяться в Кореї, дадуть задовільні наслідки, то вже в лютому наступного року вояки зможуть отримати нову охорону білизну.

Прем'єр Єгипту одобрює думку оборонного союзу

Каїро. — Ген. Могаммед Наґіб, новий прем'єр Єгипту, що влітні цього року повалив уряд короля Фарука і його самого заставив до абдикації, заявив вчора, що Єгипет радо прилучиться б до оборонного аліянсу Середнього Сходу, якщо тільки раніше будуть задоволені його національні аспірації. Ген. Наґіб з'ясував своє становище в цій справі в окремому інтерв'ю з кореспондентом Ню Йорк Таймсу С. Солцберґером. Під єгипетськими національними аспіраціями ген. Наґіб розуміє задовільне полагодження справи Судану та евакуацію чужонаціональних військ із зони Суезького каналу. Прем'єр твердив, що в рямках відповідного міжнародного договору в справі оборонного союзу на Середньому Сході, Єгипет сам потрапить зорганізувати і запевнити оборону Суезу. Він теж висловив багато оптимізму з перебігу теперішніх єгипетсько-британських переговорів в справі Судану та критикував Захід, зокрема Америку, за відношення до Ізраїля. Ген. Наґіб твердив, що своєю підтримкою Ізраїля, який нараховує заледви один мільйон населення, Захід втратив симпатії 50,000,000 арабів, „на територіях, в яких є нафта".

Можлива підвишка ціни п'ятицентових газет

Ню Йорк. — Вже в недалекій майбутності ціна щоденних газет, що продаються тепер по п'ять центів, може бути змінена на сім або й десять центів. Про це говорять в колах видавців, а В. Дж. Чандлер, директор Американського Товариства Видавців Газет висловився про це прилюдно. Як причину підвишки він згадує безупинний зріст ціни газетного паперу і зріст робітничих платень. Американські видавці дістають тепер увесь потрібний папір, одначе платять за нього найвищу ціну, яка існувала впродовж останніх 30 років. Ціна паперу піднеслася на 10 долярів від одної тони в липні 1951 р., а в червні 1952 року прийшла нова підвишка так, що тепер одна тонна паперу коштує $126, а в 1943 р. ціна була на $50. Канада це головний продуцент газетного паперу, бо постачає 80 відсотків запотребування Злучених Держав.

Аденауер за всяку ціну хоче ратифікувати договір

Бонн, Німеччина. — Канцлер Аденауер переконав президента Гойса, щоб відкликав справу конституційности німецьких договорів із суду, який грозив, що видасть опінію, що до ратифікації треба більшости двох третіх голосів. Канцлер Аденауер надіявся, що т. зв. сенатська частина цього суду вирішить цю справу в той спосіб, що ратифікувати може звичайна більшість. Та суд став на становищі, що в цій справі мали б рішати всі судді (23 судді), де панувала неприхильна атмосфера для д-ра Аденауера. Відкликання цієї справи спричинило упадок авторитету президента держави, а також кілька суддів задумує резиґнувати з цієї причини, з якої вже зрезиґнували п'ять послів із опозиційної проурядової партії. Соціялісти твердять, що президент відступив від своєї непартійности, коли відкликав свою просьбу із Конституційного суду, що сам президент Гойс заперечує. Канцлер Аденауер хоче провести справу ратифікації в січні 1953 р., коли мало б відбутися третє, і останнє читання закону про ратифікацію мирового і оборонного договорів Німеччини із Заходом.

Бен Цвай обняв уряд президента Ізраїля

Єрусалим.— Іцак Бен Цвай обняв уряд другого президента Ізраїля, який опорожнився із смертю першого президента Хаїма Вайцмана. Святкова інавгурація відбулася в ізраїльському парляменті, куди ввійшов нововибраний президент під звук баранячих рогів. Новий президент відступив від приписів дипломатичного протоколу, та ввійшов до залі з капелюхом і Біблією в руках. Протокол передбачає вільні святкове прибрання, і так робив перший президент Вайцман, та всі міністри, які обійняли урядування. Бен Цвай заложив на голову капелюх, положив праву руку на Біблію, і тоді склав приречення, що рівняється релігійній присязі. Це викликало захват парляменту. Президент Бен Цвай сказав промову після обняття влади, в якій ствердив, що Єрусалим — це столиця Ізраїля від найдавніших часів. „Покоління за поколіннями складали присягу на вірність Єрусалимові ще над вавилонськими ріками тими словами: „Коли я забуду тебе, Єрусалиме, нехай усохне моя правиця". Тепер ми маємо можність відновити столицю нашої державности в цьому місті". На урочистості були присутні представники усіх держав, із сателітів був тільки представник Болгарії. Був присутній і 90-річний батько нового президента.

Федеральні іміграційні агенти виїхали на провірку корабельних залог

Ню Йорк. — На підставі нового закону МекКаррана-Волтера, що входить в життя з днем 24 грудня, іміграційні інспектори виїхали до заморських країн чужими кораблями для провірки залог, що їх набирають кораблі, які прибувають до Злучених Держав. Закон вимагає, щоб агенти Іміграційної і Натуралізаційної Служби перевірили всіх чужинних моряків з уваги на безпеченство, заки вони прийдуть до берегів ЗДА. Такі кораблі, як британський Квін Мері, або французький Лібертє, мають залоги з тисячі осіб, тому провірка може причинитися до великої проволоки у переїзді кораблів з чужинних портів до ЗДА. Корабельні підприємства зголосили протести проти таких практик в департаменті стейту, одначе, докищо, мусять погодитися з новим законом і стати на допомогу американським інспекторам.

ФОРДОВІ ЗАРОБІТКИ ДОСЯГЛИ $87,000,000 ЗА 1951 РІК

Ню Йорк. — За відомостями з фінансових кіл Форд Мотор Компані, яка виробляла авт, заробила на чисто в 1951 р. $87,000,000, тобто 11.2 відсотків на продажі своїх виробів, яка принесла суму $2,952,000,000 в минулому році. Нюйоркські фінансові кола пробували цілими роками довідатися найбільшу таємницю модерного бизнесу, а це — продажі й заробітків цього славного підприємства. У Дітройті конкуренти в продукції авт пробували насадити „шпигунів" в бюрах Форда, щоб довідатися, який відсоток заробітків має підприємство Форда від продажу своїх виробів, одначе це не вдалося, бо основний капітал цієї компанії, поділений на уділи, находиться в руках родини Форда. Фінансисти, або й звичайні цікаві особи, що надіються в майбутності закупити уділи в цьому підприємстві, перший раз довідуються, що від продажу авт на суму $2,952,000,000 було чистого прибутку — тобто навіть після заплачення податків — $87,000,000, тому не можуть зробити порівняння з попередніми роками. Одначе відсоткові заробітки Форда з 11.2 цента на одному долярі, не найбільші, бо підприємство Дженерал Моторс заробило в минулому році 19.9 цента на одному долярові від суми, яку дістали з продажі. Тепер Форд стоїть на другому місці щодо чистих заробітків, а на третьому місці приходить Крайслер Корпорація, яка заробила по 5.9 ц. від одного доляра в продажі. Щодо величини загальних прибутків з продажу, Форд стоїть на четвертому місці між усіми американськими підприємствами. На першому місці стоїть Дженерал Моторс, на другому Стандард Ойл Компані (з Ню Джерзі), на третьому Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен. Після Форда йдуть з черги такі велитні: Дю Понт, Свіфт і Ко., Бетлегем Стіл, Дженерал Електрик, Гудір і Нешенел Дейрі Продуктс.

„Голос Америки" задумує передавати в Україну програму „Українського Дня" в Джерзі Сіті

Ню Йорк. — З поінформованих джерел довідуємося, що Український Відділ „Голосу Америки" плянує передати в Україну цілу програму „Українського Дня", що відбудеться в Джерзі Сіті 25-го січня 1953. Цей „Український День", зв'язаний з річницями проголошення суверенности і соборности Української Народньої Республіки, мав би бути проголошений офіційно губернатором стейту Ню Джерзі та посадником міста Джерзі Сіті. Заходи в цій справі робить податковий інспектор Гудсонського повіту адв. Марсел Вагнер. В мистецькій програмі того Дня візьмуть участь: Хор „Думка" з Ню Йорку, солісти: скрипачка-віртуозка Донна Гресько, сопран Марія Полиняк-Лисогір та баритон Осип Стецура, балетна школа прімабалерини Валентини Переяславець та, правдоподібно, ансамбль бандуристів. Продовжуються заходи, щоб дібрати для виступу в програмі цього Дня визначних американських промовців. Єдиним українським промовцем буде редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга. Цей Український День має бути влаштований спільними зусиллями всіх довколишніх громад та під протекторатом Українського Конгресового Комітету. Впродовж тижня перед Українським Днем відбудеться інтенсивна популяризація української визвольної справи в цьому районі. В це буде включена теж мистецька виставка в одному з виставових вікон в центрі міста.

Вчора скиталець – нині вояк

Інформаційне бюро Американської Авіяції переслало „Свободі" цю фотографію Романа Олинця, ще недавно скитальця, а сьогодні літуна другої кляси, що виконує службу електротехніка у вишкільній авіяційній базі в Марієтта, Джорджія. Роман Олинець походить із Золочева, Західна Україна. звідки він виїхав перед навалою большевиків в 1944 році та скитався по Европі, аж доки три роки тому не скористав з переселенчого акону та приїхав до З'єдинених Держав. „Моя родина і я багато натерпілись, але тепер ми добули те, що є дуже рідкісне в нашому народі: ми добули нашу волю" — заявив Олинець військовому кореспондентові. Авіяційна частина, в якій служить Р. Олинець і якою командує майор С. П. Спенс, вислала до поверх ресвітів, які належать до 94-го Тактичного Розвідчого Крила Американської Авіяції.

При цій нагоді варто звернути увагу молодим хлопцям, щоб вони, на випадок покликання їх до війська, інформували своїх військових командантів, що їхньою газетою є „Свобода", бо тоді наша редакція одержує безпосередньо всі потрібні інформації про них.

ЮГОСЛАВІЯ РОЗВ'ЯЗАЛА 1000 КОЛГОСПІВ

Београд, Югославія. — Урядова преса повідомляє, що уряд розв'язав 1,000 колгоспів, бо прийшов до переконання, що ті колгоспи „не збільшили продукції, ані видайности праці та доходу колгоспників". Щодо числа, то злівідовані колгоспи представляють 15% усіх колгоспів у Югославії, але щодо продукції, то тільки 3 до 4 відсотків, бо розв'язані колгоспи находяться в районах Чорногори, Герцоговини та Словенії. Урядова преса пише, що „застосування совєтських метод при колективізації спричинило багато шкоди селянам". Але це не значить, що уряд взагалі відмовляється від колективізації, бо в Югославії ще находиться 5,900 колгоспів. Югославські комуністи хотіли б знайти свій власний спосіб, як здійснювати колективізацію. Вони пляшують кооперативи для переводження осушування земель, годівлі рогатої худоби, каналізації, будови греблі. Розв'язання 1,000 колгоспів уважають уступкою селянству, яке вороже ставиться до всіх колективних замірів уряду.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

ПЕРЕД НОВИМ РІШЕННЯМ

Перед наближенням дня інавгурації нового президента З'єдинених Держав, ввесь світ стоїть перед новими важливими рішеннями, що можуть визначити дальший курс історії.

Після своєї поїздки та відвідин в розбитій війною Кореї, ген. Двайт Айзенгавер, новообраний президент, скликав на острові Вейк посередині Пацифіку, політичну нараду членів свого майбутнього уряду. Перед формальним перебранням влади, що наступить після складення присяги ген. Айзенгавером та членами його уряду в дні 20-го січня, ці наради, як і всі заяви цих майбутніх керівників американської політики не мають законного значення. Проте вони мають максимально фактичне значення і їм з найбільшою увагою прислухується ввесь світ.

Це вже належить до американського звичаю, що кожний новообраний президент в часі між днем виборів та інавгурації не тільки організує свій майбутній урядовий апарат та добирає собі відповідних співробітників, але й у відповідний спосіб наголошує та підкреслює такі справи, що становитимуть головний предмет уваги нового уряду. Президент Гувер, наприклад, об'їжджав в тому часі країни Південної Америки і затісняв з ними зв'язки, президент Рузвелт збирав в Ню Йорку „трест мозків" для виготовлення нової суспільної програми, а ген. Айзенгавер відвідав Корею та практично, хоч і неформально започатковує свій уряд на Пацифіку, 3,800 миль від американського побережжя, шукаючи способу якнайскорішого покінчення війни. Так треба розуміти теж і пляновану зустріч ген. Айзенгавера з ген. МекАртуром в справі війни в Кореї.

Існує багато здогадів щодо предмету і характеру нарад на кораблі „Гелена" біля острова Вейк. Одні вважають, що ген. Айзенгавер, поділившись з членами свого майбутнього уряду своїми враженнями з Кореї, обговорить з ними вже й основні точки своєї інавгураційної промови. Ще інші думають, що головним предметом цих нарад було положення в Кореї та можливості його дальшого розвитку, але більшість схиляється до думки, що ці передінавгураційні наради відносяться в першу чергу до Совєтського Союзу та майбутньої американської політики у відношенні до нього.

Згідно з передвиборчими заявами ген. Айзенгавера та Республіканської партії, як і згідно з наставленням поодиноких членів майбутнього республіканського уряду, в політиці відносно Совєтів мала б зайти основна зміна, бо замість дотеперішньої „політики здержування" большевизму мала б прийти „визвольна політика", яку, можливо, спрецизує Айзенгавер вже в своїй інавгураційній промові. Минулі роки дали багато доказів, що „політика здержування" не тільки не здержує большевиків, але навпаки, в багатьох випадках ще тільки заохочує їх до дальшого імперіялизму та агресії. Своїм становищем в Кореї та в Об'єднаних Націях Москва доказує, що вона не бажає собі замирення. Що більше, вістки про творення нового азійського Комінформу, відкриття величезного постачання совєтської зброї до Індо-Китаю, нові масові чистки в Совєтському Союзі та в сателітських країнах, тон недавнього партійного з'їзду в Москві та багато інших фактів і познак переконують, що Кремль поспішними темпами готовиться не до замирення чи відпруження міжнародного положення, але до воєнної розправи та вирішення східно-західних суперечностей на полі бою.

Ген. Айзенгавер в передвиборчій кампанії заповів, що він докладатиме найбільших зусиль до здобуття „чесного миру" в Кореї і в світі. Майбутній державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що тепер ще єдиною надією на вдержання миру може бути „динамічна політика" у відношенні до Совєтського Союзу, загострення психологічної війни проти нього та відповідне включення в ту психологічну війну визвольних рухів поневолених Москвою народів. Можна припускати, що власне під тим кутом і в тому напрямку відбувалися й наради на острові Вейк та що американський нарід, як і ввесь світ стоїть перед важливими рішеннями в цих справах.

ВЕРХ ЦИНІЗМУ

Комуністичний „Дейлі Воркер" помістив три статті в обороні Юлія і Етель Розенберґів, засуджених на смертну кару за шпигунство в користь Росії. Написав ті статті Д. Н. Пріт, британський попутник. Він намагається „доказувати", що суд над Розенберґами не відповідав духові американського та британського судівництва й взагалі не був справедливим судом.

Ці статті це тільки нове звено в довгім ланцюгу комуністичних заходів та імпрез в Америці та світі, ціллю яких морально натиснути на президента Трумана, щоб він уласкавив Розенберґів.

Як поступить през. Труман, не відомо. Зате загально відома комуністична кампанія, зааранжована Кремлем, що вживає вже довший час смертного присуду на Розенберґів на нову протиамериканську акцію. Найдивніше, що ця акція обрахована головно на жидівський сентимент. Цинічні потвори, які сидять на Кремлі, продовжують цей обман навіть і тоді, коли самі наказують вішати в Чехословаччині як зрадників найвизначніших і найвірніших їм комуністів жидівського роду.

Ця комуністична кампанія в обороні Розенберґів таки наробила заколоту в самій Америці, коли в цій справі забрала слово організація, відома з своєї постійної оборони расово покривджених, зокрема негрів, якщо вони, на її думку не можуть добитись повної справедливости. Ця організація обороняла теж дуже багато комуністів, чи таких, що з ними симпатизували, коли думала, що в якімсь випадку були нарушені громадянські права. Це — „Америкен Сивил Лібертіс Юніон". Тепер вона прослідила докладно також і процес проти Розенберґів і проголосила заяву, підкреслюючи, що в тому процесі не були порушені ніякі громадянські права. Вона докладно вияснила шість точок, які мали б „доказувати", що Розенберґи не мали законного судового процесу, ак це твердять комуністи. Заява цеї організації збиває отже антисемітський арґумент, якого вживають червоні оборонці Розенберґів. Здорово думаючій людині важко припустити, щоб судова розправа, якою проводив суддя, що був сам жидівського походження і де прокурор був теж того самого походження, могла мати антисемітський характер. Проте большевицькі брехні, що тісно зв'язали цю розправу і смертний присуд з американським антисемітизмом, знайшли навіть і в Америці таких жидів та рабінів, а навіть і таких „лібералів", що давалися ловити на ці брехні й підписувати різні протести, що їх заслано до Білого Дому. Тому добре сталося, що забрала слово в цій справі така організація, як „Америкен Сивил Либертіс Юніон". Хто знає її минуле, той знає теж і те, що вона була б перша протестувала проти процесу Розенберґів, як би там було якесь зерно антисемітизму.

Не відразу й Київ збудували...

Мова про наше економічне розростання в Америці. Найперша наша в цій країні іміграція складалася з найбідніших, часто неграмотних людей, що мусіли йти на найтяжчі й найменш платні праці та нераз бути тим, кого використовували нечесні, але меткі експлуататори. Не покладавшись на свої особисті сили, наші перші імігранти тягнулися до об'єднань і таким чином рятувалися від злиднів і нещасть. І таким чином утворилися наші великі братські організації, що з них деякі мають вже велике майно і починають, в парі з тим, грати належну ролу в новій Батьківщині.

На підготований працею попередніх поколінь ґрунт, приїздили пізніш інші наші земляки і їм вже було легше розпочинати нове життя в новій країні. Люди вже не йшли на найчорнішу зарібкову працю, але пробували своїх сил і в інших ділянках народної господарки Америки. Десь, якось відкривалася крамниця, ще інде майстерня і потроху дільниці деяких міст почин али зміняти своє обличчя, допускаючи, як рівноправних, у своє життя і представників нашого народу.

Це торкається також Канади, де, як у Вінніпеґу, українці досить міцно оселилися і де вони пробують теж ставати на власні ноги в інших містах, насамперед в Торонті.

Однаково, як робітники й фармери, так і підприємці відчувають потребу об'єднатися і ось перед нами потішальне видання — орган Товариства українських підприємців і професіоналістів у Торонті — „Наша Інформація".

Перше число цього бюлетеня скромне, відбите ротатором, але воно говорить, що вже положені перші цеглинки для майбутньої будівлі нашого економічного життя в західній Канаді. У цьому Товаристві, що скорочено зветься „ТУП" досі вже є 93 члени, а всього в Торонті є біля 500 українців - підприємців. Число це дуже непевне. Багато підприємців-початківців лякається труднощів самостійного „бизнесу" й лишає його, або переноситься до іншої місцевості. На їх місце з'являються нові підприємства, щоб знову зникнути. Але зникають не всі. Все таки великий відсоток витримує ,переборює перші невдачі й повільно вростає в новий свій фах. І ось тих, що вже втримались і мають надію далі витривати, в Торонті вже є 338 одиниць.

З найновіших підприємств варто звернути увагу на такий, новий для нас, бизнес, як пересилання пачок за лінію Керзона й представництво лікувального зілля з Німеччини. Має підстави добре розвиватись нова крамниця фарб, тапетів, посуду та заліззя, годинникарське підприємство, склад огрівальних та охолоджувальних знарядь, та інші підприємства.

Деякі із заснованих раніше підприємств добре розвиваються і поширюють чи то свої приміщення, чи обсяг діяльности. Одне з бюр посередництва в купні і продажу нерухомостей перейшло в ясне і привітне приміщення, так само поширив своє приміщення один з годинникарів, до власних будинків перейшла друкарня й низка інших підприємств, а одна з „реальторських" фірм мала у вересні обороту на пів мільйона долярів.

Все це, з погляду здобутку інших національностей, ще велика мізерія, але ж і Київ не відразу збудовано. Живий нарід мусить жити і мусить давати щораз більший вклад у господарське і культурне життя своєї нової батьківщини. Що при тому багато буває невдач, багато втраченого часу зусиль і грошей, — це необхідні жертви у кожнім поступі й це не повинно знеохочувати інших йти вперед, спотикатися, падати й знову підійматись.

Зрештою у Торонті тепер вже не буде так небезпечно падати, коли „ТУП" організовує „фінансову Компанію", з чверть мільйона основного капіталу, яка підтримуватиме зусилля здібних підприємців. Ростуть теж кредитові спілки, що з них одна вже нараховує 1000 членів.

Якщо за прикладом Торонта підуть інші канадійські осередки нашого скупчення, то, через деякий час, поважно піднесеться значення українських груп у окремих містах та й в усій країні.

Неочікувані успіхи — вислід двох чинників, — особистої енергії та зорганізованости. Цієї другої передумови трохи недостає нашим підприємцям в ЗДА.

Б. Сивенко

Празький спектакль і його режисура

Кожна судова розправа ширшого маштабу, чинена Москвою, монтується заздалегідь і має на оці відразу „вбити кілька зайців". Не доводиться говорити, що всі ті „зрадники" та „вороги народу" — чистісінька фабрикація московської червоної кліки і з дійсністю має лише стільки спільного, скільки кожна провокація. Тобто всі такі розправи свідчать не про наявність якихось там змов чи замахів збоку людности проти совєтської влади, а якраз навпаки — про невгаваючу змову цієї влади проти людности, про плянове й систематичне тероризування її страхом тортур і смерти — „штоб і в мислях шатанія не било", — як висловився сатирик.

Большевицька система терору немислима без провокації, що сягає монструальних, потворних маштабів. „Була б людина, а „діло" ми вже її пришиємо!" — ця крилата фраза, що пішла від большевицьких слідчих, якнайкраще свідчить про вагу й місце застосування провокації в червоних судопроцесах-комедіях. Власне величезний апарат МГБ (колишнє НКВД, а ще раніш ГПУ, а перед цим ЧК) день і ніч „шиє справи", щоб „спустити крови" трудящим. Бо ця кров — це, сказати б так, нормальний харч червоної сталінської кліки. Це від неї, від людської крови, Кремль виріс у сьогоднішню грізну для всього світу силу.

Правду сказавши, жадними крови московські правителі були завжди, від самого початку. Але Джуґашвілі-Сталін перевершив усіх. Нераз бувало просто таки невтямки: для чого оті судові комедії над мітичними „японськими шпигунами" в постатях звичайних селян, що далі своїх Кобиляк чи Тараці ніколи в житті не виїздили? Або звідки і як можна було вимислити організацію „Кубано-Чорноморської республіки", що її мали створити київські студенти на спілку з сквирським аґрономом? І лише з часом, поступово стало ясно, що ця „тисяча і одна ніч" кремлівських чудозлочинотворців — це ключ системи політики диктатора. Стало ясно, що без цих кривавих викрутасів і „сочиненій" большевицький режим не може обійтися, перестав би існувати. Голод, провокація, терор — така природа цього режиму. Цілком певно, що коли б кремлівська кліка не держала людности СССР в стані постійного голодування і страху за саме життя; якби, крім щоденного, так би мовити „звичайного" кровопуску вона не влаштовувала періодично „показових процесів", масових „чисток" і депортацій, то не тримала б ця кліка досі в своїх руках влади і не складали б „батькові народів" од та пісень перелякані на смерть поети й композитори.

У світлі щойно сказаного празький процес, де на 14 підсудних 11 дістали кару смерти, а вже всі без вийнятку „каялись" і визнали себе винними в усіх „пришитих" їм злочинах, — не становить чогось принципово нового, якогось нового етапу чи „повороту" сталінської генеральної лінії. Навіть те, що від облудного „меча правосуддя" в данім випадку лягли „свої", комуністи високої ранґи — також не є чимсь незвичайним після того, як у тридцятих роках Сталін вимордував дві третини власного політбюра.

Проте все таки процес у Празі має свою специфіку, свої особливості, які варто й потрібно вияснити ближче. Таких особливостей ми бачимо дві. Перша стосується місця: чому саме для „спектаклю" обрано Прагу, взагалі Чехо-Словаччину? Друга полягає в тім, що до процесу „пришито" сіонізм, Ізраїль, взагалі жидівство.

Спинімося на першому питанні: місце дійства — Чехо-Словаччина. Це очевидячки говорить за те, що головна мета празького процесу — дискредитація і розгром чехословацької компартії, її провідних кадрів. Річ ясна — без місцевих, тубільних кадрів формально чехословацька компартія існуватиме й далі, може навіть ще збільшиться кількісно. Але провідне ядро її становитимуть вже не чеську громадяни, а московські; або — висловлюючись з доречною специфікацією дня — не чехи, а „вочі" (виконуючі обов'язки чехів, як, напр., Лазар Каганович колись виконував ролю українця, а Рокосовський сьогодні — поляка).

Погроми і нищення большевицькою Москвою місцевих комуністів, цілих організацій компартії в різних країнах — річ цілком закономірна і логічна, хоч і виглядає на перший погляд дуже парадоксально. Для сьогоднішньої Москви „братні" компартії і сама ідея комунізму — це лише знаряддя для осягнення генеральної мети — встановлення диктатури Москви в усьому світі. Отже міць тої чи іншої національної компартії часами московському центрові не тільки не бажана, а просто таки стоїть на перешкоді. А те, що стоїть на перешкоді, Москва нещадно нищить,

Хто не пригадує собі як сталінська кліка, готуючись на спілку з Гітлером загарбати ряд нових територій, цинічно видала йому на масакру і ліквідацію німецьких комуністів, що чейже в царстві Сталіна шукали рятунку від того ж таки Гітлера? Були то в більшості стовідсоткові ідейні комуністи, які свято вірили, що „батьківщина трудящих" — їх батьківщина. А Сталін обвинуватив їх у шпигунстві і відіслав німецькому катові на розправу. Ще приклад, вже з наших днів: як трактує сьогодні сталінська пропаганда комуністичний провід Югославії? І хоч Тіто нам не сват, проте ж ясно, що в конфлікті з Москвою рація на його боці. Бож цікавіше бути самостійним сатрапом, ніж сатрапом-наймитом і дерти шкуру з своєї людности для вигід Москви. За це сталінська кліка ладна втопити Тіта і весь його ЦК в ложці води. Врешті — чи ж ліквідація Райка в Мадярщині, Костева в Болгарії, Гомулки і Осубки-Моравського в Польщі проваджена для зміцнення відповідних компартій?

(Продовження на стор. 3)

Пантелеймон Ковалів

ГОЛОС МИЛОСЕРДЯ

Милосердя — велика моральна сила, про яку не можна розповісти словами, але про яку свідчать її великі діла. Коли одного разу до Христа приступив один чоловік і запитав Його „Хто мій ближній?", Христос розповів йому таку притчу.

Йшов подорожній з Єрусалиму до Єрихону. На нього напали розбійники, побили його, зранили й залишили на дорозі. Пройшов мимо один чоловік, другий, не подавши страдникові ніякої допомоги. Аж третій змилосердився над ним; змилосердився саме один із самарян, що до них юдеї ставились з призирством, як до нижчих від себе. Він підійшов до пораненого юдея, перев'язав йому рани, посадив на осла й привіз до готелю. На другий день, від'їжджаючи, він дав динарія господареві, щоб той доглянув хворого, додавши при цьому, що коли він витратить більше, той поверне йому, як їхатиме назад.

Ось зразок людського милосердя, ось хто мій ближній. Ця відповідь Христа у формі притчі була і залишилася назавжди дороговказом людині, що покликана на світ в суспільному життю бути завжди ближньою, завжди милосердною. Що робить людину милосердною? — Сумління, тільки сумління робить людину гідною її призначення на землі — творити добро, бути милосердною, доброю до інших; бути ближньою до тих, хто цього потребує в важкі хвилини свого життя. Голос сумління ніколи не замовкає, він кличе людину до великих діл, кличе робити добре діло іншим. І людина, прислухаючись до голосу свого сумління, завжди шукає нагоди, щоб це добре зробити, виконати свій найвищий моральний обов'язок, призначений їй Творцем і стверджений життям і діяльністю безгрішної людини, Боголюдини, Христа Спасителя.

Той же голос сумління приносить людині найбільшу в світі нагороду — душевну радість, моральне задоволення. Душа людини сповнена цієї радості, отієї найбільшої радості, що її переживав милосердний самарянин, підносить людину на вищий щабель її гідности, її благородства.

Отже, гідність, благородство людини в її милосерді до інших, в освідомленні нею того, що вона завжди є ближньою до тих, що з ними вона співіснує й покликана творити царство Боже на землі. Цією великою ідеєю призначення людини і вироблення в неї високих якостей людського милосердя просякнута уся наука Христа, з якою він прийшов у світ, щоб спасти його від немилосердя і зробити милосердним. Цю високу ідею милосердя Христос поніс на Голготу і там, прийнявши мученицьку смерть за добро світу, за його спасіння, став прикладом найвищого милосердя, до якого він кличе світ невмирущими словами Євангелії: „Будьте милосердні, як милосердний Отець Ваш небесний".

Наш світ ще не пішов за Христом, не послухав ще його заклику до милосердя, не прислухається до голосу свого сумління, що безнастанно кличе його бути милосердним; світ поринув у немилосердя, заглушуючи в собі голос сумління. І саме там, де немає милосердя, де голос людського сумління заглушений звіриною жадобою мати зверхність над іншими, чинити зло іншим, — там панує горе, страждання, тортури і смерть.

Коли нині проливається людська кров на фронтах Кореї, хто має проявити милосердя, щоб припинити це кровопролиття? Хто має стати ближнім, тим милосердним самарянином, щоб обмити рани безневинних жертв війни отим вічним миром, до якого кличе цілий християнський світ? Хто не пішов за Христовою наукою про царство Боже на землі і прагне до царства диявола, що сіє отруту ненависти, злоби, ворожнечі і поневолення народів?

Отакі виникають питання тепер, коли запанувало в світі жорстоке немилосердя. В ці грізні часи перед нами знову стає образ Христа Спасителя. Він подає нам руку помочі і ми взиваємо до нього словами нашої молитви: „О, Господи, прояви Своє милосердя до тих, що знемагають від рук людської неправди; врозуми тих, що сіють цю неправду і чинять зло; просвіти їх сумління, щоб вони чули голос його милосердя. Пошли, Господи, вічний мир і спокій на землі!"

П. Заярський

ПОЕТ-ГРОМАДЯНИН

Пам'яті видатного українського поета-борця і мученика за волю України Павла Грабовського. В день 50-ліття з дня його смерти

(4)

Ставлячи перед поезією громадські завдання, Грабовський не іґнорує мистецької форми, навпаки, він зазначає, що „головні прикмети всякої істинної поезії" це „щиро людський зміст докупи з виробленою, художньо-закінченою формою". Як на зразок і непохитний авторитет в цьому Грабовський вказує на геніяльну поезію Шевченка: „Шевченко був поетом-борцем, найкращим діячем громадським ... В своїй праці поетичній він мав на оці тільки людину та її щастя; з цього погляду він являється для всіх нас найкращим прикладом, дає найпевніший провід... цілим напрямом своєї творчости поетичної, напрямом своїх думок та почувань громадських".

В своїх статтях про Шевченка Грабовський цілком правильно відзначає ролю Шевченка в українській літературі: „Поезія Шевченка показала, чим може і повинна бути українська література, поставила її на височінь загальноевропейської творчости, внесла в неї багатий запас найкращих загальнолюдських ідей, із засобу „панської потіхи" зробила її живим чинником життя і вказала їй єдино гідний шлях служіння батьківщині." В іншій статті Грабовський зазначає невмируще значення поезії Шевченка для нашої сучасности: „Поезія Шевченка, перейнята світлими ідеалами правди і братерства, і до наших часів є для нас провідною зіркою на шляху до досягнення цих ідеалів". „Все, що живе інтересами Батьківщини, все справді передове і світле в стремліннях українців, — все це йде під прапором високогуманних ідеалів свого геніяльного співця ..."

Під цим же славним Шевченківським прапором все своє життя ішов і Павло Грабовський. Надхненний ідеями Великого Кобзаря, Грабовський знайшов у собі сили і мужности бути таким же непохитним і чесним у боротьбі проти московської неволі, як і Шевченко. Не маючи такого поетичного таланту, як мав Шевченко, Грабовський проте щиро і чесно служив українській визвольній справі і в своїй поезії дав зразки високої патріотичної поезії, перейнятої глибокими ідеями, щирими шляхетними почуттями і світлим гуманізмом поета-борця за найвеличніші ідеали Свободи і Правди.

Велику вагу в творчості Грабовського мала РІДНА ПІСНЯ. З дитинства вона чарувала його своєю дивною красою. Впродовж усього його страдницького життя на далекій чужині українська народня пісня була для нього і втіхою, і джерелом надхнення, і неперевершеним зразком справжньої поетичної краси і людяности Чарівні пісні народні захоплювали його не тільки своїм змістом та мелодіями, а також і своєю „живою, багатою та оригінальною формою". „Форма їх, — каже Грабовський, — справді далеко багатша в порівнянні до творів поезії штучної... Що за милозвучність та краса, не кажучи вже про клясичну простоту та безпосередність надхнення! Це — джерело, з якого на здоров'я ще будуть пити нащадки". І сам Грабовський жадібно пив із цього здорового і цілющого джерела. Вся творчість Грабовського перейнята мотивами народньої української пісні, поетичними її засобами. Деякі поезії Грабовського стали самі народніми піснями. Наприклад, „Зелений гай, пахуще поле в тюрмі приснилися мені". Народньою українською піснею став і переклад Грабовського одного вірша англійської поетки Фелїції Гіменс „Тіш мене: занедужала я" („Дочка до матері").

Народня українська пісня разом із надхненною поезією Тараса Шевченка не одного в'язня підтримувала на дусі, надавала йому сил переносити тяжкі страждання, огрівала його своїм теплом і як бальзам цілющий лікувала душевні рани. Підримувала вона і Павла Грабовського в його тяжкому підневільному житті. Рідній пісні, своїй єдиній втісі, він присвятив такі надхненні повні любови рядки:

„Дика сувора, безплодна природа навколо; хмурі люди, мертва жорстока північ поклала свою печать на їх обличчя; тяжкий погін за потрібним шматком насущника скаменів їх серце. Але люди — звичайно люди; вони не знають, не бачили іншого життя, то й те їм миле ... Та як почуватися тому, у кого там, десь далеко, осталося все найрідніше та найдорожче, кому все ще вчувається з-під стогону неперехідних борів чарівний звук питомої (рідної) мови, доноситься в яловій сновиді дзюрчання сріблястих потоків, а в очах маніє принадна блакить теплого, південного неба? О, цур йому й питати! Охопивши руками голову, стиснеш пекучий біль на дні, женеш усяку думку ... Так ні ... вона, мов той москаль, кажучи словами незабутнього Тараса, так і преться, так і змагається щоб понівечити останній проблиск надій невмирущих ... Але навпаки — яких швидких та міцних крил прибере разом приглушена надія, які радощі несподівано отеплять твої груди, коли часом до тебе не серед уяви, а справді, дійсно долетить відгук рідної пісні, вчустьвя живий звук любої мови ..,

Втіхо моя, пісне українська! Мов дотик зачарованої істоти, ти зміцняєш мої сили, кріпиш почування, викликаєш жадобу життя, що таке огидне та безталанне ... Велика, незрівняна твоя сила, коли ти зачудувала Европу, перейшла нетрі Азії, прийнялася в Америці, а може ще й по інших сторонах світу ... І лунаєш ти серед Европи на славу Рідної Країни і того люду великострадного, в серці котрого зародилась, серед мук та лихоліття котрого побачила світ ... Про Азію, чи певніше Сибір, і не казати: не знайдеш, здається кутика, де б тебе не можна було почути, де б твої чудові, тиховійні звуки, то міцні, то тужливі, не сколихували повітря ...

Колимськ чи Обдорськ, Кара чи Сахалін — скрізь ти відома, скрізь ти відмолоджуєш душу зболілим та зажуреним; бриниш, як спомин незабутнього давнього, часом як єдина потіха, осолода на білому тяжкому світі. І де вже мені не доводилось бути, в таких місцях, що, здавалося — крук кости української не занесе туди, а глянь — ллється мелодійна українська мова, долітає, буцім з далекої сільської вулиці, українська пісня ... І слухаєш та дивуєшся, і шепочеш собі нишком: „Ні, ще не вмерла Україна, не вмре наша мати! .."

В рідній пісні та в безсмертному „Кобзарі" Шевченка знаходив поет-в'язень невичерпне джерело поетичного надхнення, творчої наснаги, джерело віри і надії в краще майбутнє, непохитности, бадьорости і завзяття.

Третім джерелом, до якого припадав спраглими вустами знедолений хворий поет, була світова поезія, зокрема ті її твори, що були співзвучні з мотивами оригінальних творів Грабовського. З скарбниці світової поезії поет бере ті твори різних народів і різних часів, в яких основною провідною ідеєю була ідея ВОЛІ, визволення, боротьба з деспотизмом, насильством, ідея боротьби за світлі ідеали волі, правди і людського щастя.

Ю. Шерех

МИНУЛЕ, ЩО ЛИШАЄТЬСЯ ЖИВИМ

(Про діяльність київських мовознавців 20-тих років).

(Закінчення).

До цього ж погляду прямувала і Олена Курило. Мені не відомо, які були в неї особисті стосунки з Ганцовим, але в наукових працях вона виступає прямим його спільником. І може через те, що вона активно провадила наукову працю і в ті роки, коли Ганцов уже замовк, але публікації Академії Наук ще не були припинені, вона ніби розвивала далі й поглиблювала погляди Ганцова. Як і Ганцов вона працювала в галузі словництва. Їй належав Словник хемічної термінології. Як і Ганцов вона багато працювала над діялектологією і йшла до історії мови якраз від вивчення сучасних говірок.

Виходивши з ідеї двох комплексів, що з них зформувалася українська мова, Курило спеціяльно вивчала фонетичну систему, з одного боку, північних говорік, від кордону Білоруси і до лінії переходу в південні говірки, а з другого боку, говірки крайнього заходу тодішньої УССР. І вона справді прийшла до переконання, що в усій фонетичній, інтонаційній і наголосовій системі цих говірок ще й тепер можна виявити сліди старої їх відмінности. З цього постала її спроба показати, що розвиток старих звуків о, е, який у літературній мові привів до суто українського явища — переходу їх у певних позиціях з і, — відбувався не однаково в цих двох діялектних групах. Цим між іншим була знята дискусія між С. Смаль-Стоцьким і Ганцовом. Виявилося, що перший мав у загальних рисах рацію щодо південнозахідніх говірок ,другий — щодо північних ,але обидва помилялися, коли свої погляди ширили на всю українську мову.

З цього постала далі потреба вийти поза межі системи східньослов'янських мов і подивитися, чи нема в українській мові рис, що зближають її з іншими, насамперед західньослов'янськими мовами. Курило береться за перегляд цього питання і наближається до перших свіжих і цікавих висновків і тут. Та в цій царині її діяльність не змогла бути доведена до кінця спершу через потребу тікати поза межі України, а потім — попри це — через арешт.

До цього треба додати, що Курило була також теоретиком мовознавства, пишивши статті про фонетику, фонему, тощо; що вона в своїй праці живо цікавилася всіма сусідніми з українською мовами і зокрема працювала над молдаванською діялектологією; нарешті, що вона активно працювала над питаннями української синтакси й стилістики і очищення їх від чужого намулу. Ця сторона її діяльности може найкраще відома читачам через перевидання в роки війни її „Уваг до сучасної української мови".

Ще більшу широту зацікавлень виявляв Бузук. Він почав працями з загального мовознавства. Потім студіював пам'ятки церковнослов'янської мови. З національности він був, якщо не помиляюся, молдаванин і спершу досить далеко стояв від українства. В його передреволюційних працях можна знайти навіть термінологію типу „малороссийское наречие". Одначе його захопив розмах українського культурного відродження. Він починає активно працювати над історією української мови, і вона приводить його також до української діялектології, — отже, шлях протилежний тому, яким їшли Ганцов і Курило. Студіювання української мови в її історії й діялектології приводить Бузука до перегляду його старих поглядів. Він помалу теж відходить від думки про первісну східньослов'янську єдність, він висловлює дуже цікаві думки про первісну відрубність говірок Полісся. Цей комплекс питань зацікавлює його білоруською мовою. Справді, не можна розв'язати питання походження української мови, не з'ясувавши питання про її стосунки з білоруською мовою.

Ці зацікавлення Бузука приводять його до переходу до Білоруси. Він очолює мовознавчі досліди цієї країни. Тут він дає перший широкий огляд білоруських говірок за методою лінґвістичної географії ,поруч низки студій окремих говірок. Він вивчає історію білоруської мови і намагається визначити становище білоруської мови серед слов'янських мов — одне з найскладніших питань слов'янської філології, досі не розв'язане. Мабуть, після поглиблених студій білоруського матеріялу Бузук повернувся б знов до українського матеріялу і української проблематики. Арешт перервав і його діяльність.

Праці Бузука не такі глибокі й солідні, як праці Ганцова й Курило. Він писав дуже багато і на дуже різноманітні теми. Часом він не до кінця вистудійовував питання, часом припускав помилки, навіть зовсім елементарні. Все таки його праці цікаві й корисні наявністю в них оригінальних думок і концепцій, багатством свіжо залучуваних до наукового обігу фактів.

На жаль ,я не порядкую щодо біографії Курило й Бузука навіть такими обмеженими даними, як щодо Ганцова. Мені невідомі дати й місце їх народження. Про Курило відомо тільки, що вона працювала десь до початку 30-х-років у Києві в Академії Наук. Перед лицем протиукраїнського терору вона втекла до Москви, де, здається, працювала в Педагогічному Інституті. Коли її заарештовано і яка її дальша доля — не знати. Бузук викладав на початку 20-х років в Одесі. Про його кінець у Менську оповідають, що він уже в ув'язненні здобув якось бензину й живцем спалив себе, щоб урятуватися від дальших допитів. Чи це правда? Хто був учителем обох їх — Курило й Бузука?

Як я вже сказав, я маю намір присвятити цим трьом мовознавцям докладніші розвідки. Сказане тут — це тільки мала розмова з читачем про мої пляни і — прохання допомогти мені фактами і спогадами. На бажання тих, хто подасть якісь матеріяли їхні імена будуть з подякою згадані в моїй праці. Всі матеріяли прошу надсилати для мене на адресу: Slavic Department, Harvard University, Holyoke 29, Cambridge 39, Mass.

P. S. У моїй праці мені бракує також деяких видань, де були вміщені праці названих авторів або праці, зв'язані з цією проблематикою. Я був би щиро вдячний, коли б ті, хто їх має, озвалися б до мене, щоб я міг умовитися про те, як їх можна використати. Ось список цих видань:

1. Календар Благодійного Товариства за 1917 рік. Київ (Рецензія Ганцова);
2. Вільна українська школа 1918/19 р., ч. 3 (Рецензія Ганцова);
3. Книгар 1919, ч. 21 (Рецензія Ганцова);
4. Життя й Революція 1925, чч. 10, 12 (статті Ганцова);
5. Вісник Одеської Комісії краєзнавства при УАН, ч. 2-3. (Стаття Бузука).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс

НАРОДНА ПРАЦЯ 238 ВІД. УНС

Дня 16 листопада 1952 р. скликано квартальні збори 238 Відділу УНС. Збори відкрив голова п. П. Мороз, пояснюючи ціль зборів, як також подав коротку програму нарад. Він насамперед подав до відома, що кампанію за приєднання нових членів до УНСоюзу продовжено до кінця грудня ц. р., тому побажаним є, щоб всі ті, які ще не є в Союзі, вписалися самі і своїх дітей. Тільки того, хто є членом УНС — твердив п. Мороз — можемо вважати за карного і свідомого члена нашої громади, бо не можна ходити самопасом незорґанізованому і називатись свідомим українцем.

СОЮЗОВА ОСЕЛЯ

З черги була піднесена справа нашої союзової оселі „Союзівки". Над тою справою розвелась широка дискусія, бо не всім ясно, хто мав би право перебувати в тім союзовім осередку для старців. В дискусії забирали слово старі і нові іміґранти — члени нашого Відділу, кожний був радий, що УНСоюз таки здійснив свої мрії. Приявні на залі члени ставили різні запити, на які дістали вдоволяючі відповіді. Старші члени хотіли впевнитися, чи справді вони можуть там, на склоні свого життя безжурно відпочати. П. Мороз запевняв їх, що УН Союз ніколи не говорив своїм членам того, чого не міг виконати. Але насамперед всі члени повинні виконати свій обов'язок і зложити бодай мінімальну пожертву на ту ціль. П. Мороз подякував приявним членам за те, що так щиро поставилися до цієї справи, закликав до пожертв на Союзівку.

Пожертву зложили: М. Давискиба 10 дол., по 2 дол. зложили: П. Мороз, О. Войтків, Д. і М. Зелінський, Дм. Бортник, П. Попович, Е. А. Зелінський, А. Осадца, М. Козулкевич, М. М. Майданий, П. А. Федусь, В. К. Гоц, Т. А. Письменні.

СПРАВА НАРОДНОГО ПОДАТКУ

Кожний свідомий українець знає, що коли хочемо, щоб наша справа була голосна та щоб більше державних мужів прихилити до неї, то потреба нам подбати, щоб наш УККА мав до своєї диспозиції відповідну суму гроша. Задля того УККА дуже часто кличе, щоб негайно всі українці складали свої пожертви на Національний Фонд. До зреферовання цієї справи покликано делеґата на конвенцію УККА, дуже активного секретаря місцевого Відділу УККА п. О. Мельниченка. П. Мельниченко обширно з'ясував справу Народного Фонду, після чого вив'язалась дискусія, в якій одноголосно підкреслено потребу якнайбільше зібрати народного податку для УККА і тим приспішити визволення нашої дорогої Батьківщини України. Не треба філософувати, бо це нам не поможе, треба мати лише крихітку доброї волі і щирого серця.

П. Мороз опісля просив приявних зложити свій податок на цей рік. На зборах зложили: по 10 дол. — Т-во ім. Євг. Коновальця, 238 Відділ УНС, П. Мороз, М. Давискиба, Д. Бортник, М. Школяр, С. Ярош, Д. Кузь, Я. Ясінчук, І. Шумляк, Є. Кондратюк — разом 100 дол.

ДОПОМОГА ЗАЛИШЕНЦЯМ

На днях наш допомоговий комітет одержав від ЗУАДК-у заклик, щоб зібрати якнайбільше харчів, одягу і ліків для наших скитальців, що остались там в Німеччині. Над цею справою довго не радили, бо в нас є багато наших братів, що там були і знають, що значить жити в таборах. Тому рішили скласти комітет з наших передових одиниць з Сестрицтва, Союзу Українок і Дочок України. Назначено дні, кожної середи, п'ятниці і неділі, в яких можна приносити і складати харчі, одежу для залишенців до церковної залі 13 Арлінгтон Стріт.

М. Давискиба

Ню Йорк, Н. Й.

Після Жіночої Виставки.

Зорганізована українським жіноцтвом участь в Міжнародній жіночій виставі мистецтва і промислу від 1 до 8 листопада б. р. увінчалась належним успіхом. Як в кожній іншій імпрезі, були в цій виставці світла і тіні. Тому, що в комітеті, який цею виставкою займався, було три різні групи і кожна з них підходила з іншої точки до цієї виставки, то праця внутрі комітету була доволі тяжка. Перша група, себто роджена тут молодь, підходила до виставки з чисто мистецької точки, натомість група жінок новоприбулих підходила до виставки більше з точки політичної, тоді, коли жінки зі старої іміґрації, себто третя група, старалась погодити мистецьку сторону з політичною.

Ми, живучи в Америці, і приступаючи до виставки з іншими національними групами, намагались показати себе толерантними і культурними. А вже не треба робити закиди проводові Жіночого комітету, що на таблиці О. Н. не було українського прапору (не було литовського, естонського, латвійського), хто ж винуватий, що в О. Н. не засідає представник вільної України, чи жіноцтво?? Всім тим, які лиш критикували і вносили замішання в працю виставового комітету, треба сидіти в українськім „ґеті" і поза нього не виходити. Щодо нашого загалу, громадянства, треба піднести хіба це, що хоч білєти на виставку цілі місяці були в наших крамницях і по зниженій ціні, то в останній вечір цілі групи наших громадян стояли по 10—15 мінут при віконці ,щоб закупити білєти, з чого ані один цент не пішов для українського комітету. У нас лишилось біля 500 непроданих білєтів, за які ми одначе мусіли заплатити наперед, щоб покрити кошти будки.

Поза всіма тінями в нашій виставці, вона увінчалась успіхом, — як моральним, так і матеріяльним. Жіноча виставка, не була б так успішна, коли б не співпраця ряду додатніх чинників нашого громадянського життя. Тож Жіночий Виставовий Комітет ділиться своїм успіхом з нашим Всечеснішим Духовенством, організаціями, пресою, радіом, без праці та попертя яких, виставка не була б успішною.

Чистий прибуток з виставки в сумі 750 долярів розподілено так: на У. К. К. $200, на ЗУАДК $200, $50 (з пушки) на хорих дітей на туберкульозу, $100 на Народний Дім в Ню Йорку. Решта лишилась в касі до слідуючої виставки.

М. Д.

АЛЯСКА — КРАЇНА ПРАЦЬОВИТИХ

Загальне поняття про Аляску є таке, що це країна вічного снігу, де весь час треба хухати на пальці.

А дійсність така: Аляска дуже велика, біля 550,000 кв. миль. Північна частина зимна і там треба мати добрий кожух. Внутрішня частина Аляски (Енкоредж, Фербенк) зимою вимагає теплої хати. Зате літом, коли ночей майже нема, температура буває досить висока (+ 100° Ф.) і за три місяці (червень— серпень) дозріває всякого роду ярина та збіжжя. Літом найбільше нещастя в тій частині Аляски, це не холод, а комарі.

Полудневo-західна надморська частина Аляски має дуже лагідний клімат. Зимою температура рідко доходить до нуля. Звичайно бувають відлиги і падають дощі. Правдива зима буває всього кілька тижнів (температура 0° — 30 Ф.). Снігу небагато. Літо буває холодне, але також трапляються дні, коли можна купатися.

Аляска, це багата країна. Багато всякого добра на землі, під землею і в воді. Тільки все те ще не розвинене. Населення небагато. Перепис з 1950 року виказав щось 130,000 мешканців. Найбільші оселі (Джуно, Фербенкс, Енкоредж) не мають більше, як 6—7 тисяч населення.

Білі люди працюють переважно по державних установах, в копальнях, риболовстві та всякого роду приватних підприємствах. Заробітки назагал більші, як в Стейтах, але кошти удержання досить високі. Життя в містах не дуже різниться від життя в Стейтах, — хіба, що повільніше та спокійніше. Купити можна все, чого душа бажає. Чого не випродукує Аляска, те довезуть кораблями та літаками. Комунікація, як корабельна, так і літунська зі Стейтами реґулярна. Є нагода бачити звірята та явища, яких у Стейтах не буває. Північне сяйво, ледівці, кити морські і т. п. Столиця — місто Джуно. Це осередок федеральних та територіяльних властей. Місто лежить над каналом Ґастіно. Кількасот метрів від берега, починаються гори (понад 1,000 метрів). Населення 2,700 — живе як одна велика родина. Всі знають про всіх. Газети, одна щоденна і один тижневик, багато повідомляють про льокальні події. Все певні, що на випадок війни, Джуно буде одно з найнебезпечніших місць в Америці. Політикою газети та люди на Алясці мало інтересуються. Є своя радіо-висильня, два кіна та вистачальне число шинків. Горілки не бракує. Шкіл і церков є також досить. Є православна церква, але священика нема. Раз або два на рік приїздить священик або єпископ зі Сітки— давнішої столиці Аляски. Цікаво бути свідком богослуження, коли вірні, майже самі індіяни співають „Господи помилуй". Білих православних є мало, — переважно старі еміґранти з бувшої російської імперії. Українців та поляків рідко можна стрінути, за те багато скандинавців та німців, переважно урядників та фахівців.

Літом (травень—вересень) сезонові робітники можуть знайти працю при будові доріг та інших будівельних роботах. Назагал запотребування на звичайних робітників не велике. Всі роботи є змеханізовані і для чорноробів місць небагато. Риболовство трохи затруднює некваліфікованих робітників. Для чужої людини роботу знайти не легко, бо всякого роду профсоюзи та державні аґенції мають своїх кандидатів. Щоб їхати на Аляску, треба мати запевнену працю. Ті, що дістануть працю, мусять бути приготовані на те, що напочатку прийдеться працювати в якійсь дірі, далеко від людей. Часи „золотої дурійки" вже минули і тепер на хліб треба нормально працювати. Люди, які шукають легкої, а добре оплачуваної праці, нехай сидять вдома. За те люди з ініціятивою та охочі до праці, можуть чолось доробитися.

Українська оселя могла б бути там заложена. Уряд дає землю до управи — „Гомстед". Звичайно, тут є околиці мало заселені, треба б розпочати примітивне життя, але й Стейти колись також були країною, без великих фабрик та міст. Місто Фунол є дуже гарне і модерне, має 8,000 населення. Енкоредж є теж місто рухливе.

На поселення в Алясці уряд дає помешкання, заплачує дорогу і поворот під умовою, що людина відбуде два роки праці і буде добре поводитись. Деякі посади є без помешкання. Життя в Алясці дороще на 30%, із-за довозу товарів кораблями та літаками. Уряд платить 25% більше за посаду як у Стейтах. Людина, яка живе в Алясці не мусить так спішитися як в Стейтах. Там люди мають час на все. До праці в Алясці приймають лікарів, мед-сестер, дентистів, учителів, шпитальних робітників, інженерів, архітектів, креслярів та інших фахових і нефахових, кваліфікованих і некваліфікованих людей.

І. Н.

Празький спектакль і його режисура

(Продовження зі стор. 2.)

Вважаємо, що наведеного досить, щоб як вислід ствердити тезу: **сталінська комуністична кліка не потребує міцних компартій (навіть у себе, в СССР), а потребує міцних (тобто добре вишколених і зорганізованих) аґентурних кадрів з комквитками в кишенях.**

Очевидно, чотирнадцятка, засуджена в Празі, такою аґентурою до кінця не була. (Свого часу вона була в числі тих, що зробили Москві кольосальну послугу, допомігши Сталінові повалити демократичний режим Бенеша-Масарика. За те він тепер „нормально" їм „подякував"). Очевидно, Сланський, Клементіс і Ко. стали врешті критично задивлятися на безцеремонне грабування Москвою чехословацької людности.

До сказаного слід дещо додати.

Чехо-Словаччина так географічно, як і з огляду на свій індустріяльний потенціял (включно з сирівцями і вишколеними людськими кадрами) займає центральне положення серед нинішніх московських сателітів. І чеські поклади уранової руди, і широко відомі заводи Шкода, і високорозвинену хемічну промисловість Чехії — все це, для певности, Кремль хоче доглядати і всім цим господарити САМ, без участи тубільної людности, в тім і комуністів, які, зробивши діло Мавра, вже більше Москві не потрібні. Бо на ролі ступайків-наймитів краще нададуться свіжі, вже сталінського призову людці, без жодних заслуг у минулому. Цьому „свіжачкові" треба робити місце, а заразом „спустити кров" КПЧС — вона бо все таки була аж донині для Москви заміцна. Навчена Тітовим „афронтом", кремлівська кліка пильнує тепер у зародку вбивати можливий для себе клопіт.

Саме так прийшло до уплянування нищівного удару по компартії ЧСР.

(Докінчення буде)

ОРГАНІЗАЦІЯ НАРОДНИХ ШКІЛ В АМЕРИЦІ

Вже дуже багато років існує пісенька про американську школу — „маленький червоний будиночок". Колись це були переважно маленькі хатки на одну кімнату і з одним учителем, який мусів давати раду з усіма учнями, поділивши їх на групи, відповідно до їх віку та знання, як він сам вважав за найкраще. Подібні школи ще й досі можна зустріти по віддалених місцевостях, хоч їх дуже швидко замінюються великими модерними школами. Старих шкільних будинків залишилося ще біля 70,000, проти 200,000, які ще існували в 1916 р. Організація нових великих шкіл стала можливою в зв'язку з поліпшенням доріг та умов транспорту.

В багатьох стейтах існують провінційні елементарні школи, звідки діти потім переходять до більших шкіл в більших центрах, які звуться „гай скул". Шкільні автобуси розвозять учнів від їхніх хат до школи, а по скінченні науки, по домах.

По великих містах є багато елементарних та „гай" шкіл. Крім того, існують спеціяльні „гай скулс", де поруч з загальним курсом, дітям дається ще спеціяльні практичні курси, наприклад діловодства, комерції, торгівлі чи хатньої праці.

Навчання в цих школах безкоштовне, видатки оплачуються з податків. Шкільний плян так розроблений, що учень після кіндерґартену має вчитися вісім років в елементарній школі і чотири роки в „гай скул".

Цей плян був удосконалений організацією так званих молодших гай скулс, які є по всіх більших містах. За одним пляном, щоє зветься 6-6-3, учні після кіндерґартену проводять шість років в елементарній школі, три роки в молодшій гай скул і три роки в старшій гай скул. Є ще інший плян, що зветься 6-6, це коли учень проводить шість років в елементарній школі та шість років у комбінованій молодшій — старшій гай скул. Всі ці пляни побудовані так, щоб учень закінчив гай скул в 17 чи 18 років.

Звичайно дитина вступає до першої кляси елементарної школи, маючи 6 років. Проте практика показала, що для дітей молодших від шости років дуже добре відвідувати також і кіндерґартен. Перші такі дитячі садочки були приватні, але тепер майже в усіх стейтах дитячі садочки зорганізовані при елементарних школах. Деякі народні школи мають дитячі садочки навіть для дітей молодших від п'яти років.

На чолі майже кожної школи стоїть начальник її, який відповідає за порядок у школі та за організацію навчання, за виконання програми і взагалі за все шкільне життя в даній школі. Звичайно така особа, крім педагогічної освіти має ще спеціяльну підготовку в адмініструванні та провадженні школи.

В своїй простішій формі кожна школа має начальника школи (суперінтендента) та учителів. В школах по містах звичайно є ще помішник начальника, інструктори з різних предмметів навчання, учителі, а також різні спеціялісти, наприклад, по ремонтуванню шкільного будинку, звітах про роботу школи, фінансів та інших галузів шкільної роботи.

П'ЯТИЛЄТКА РОДИНИ КАЛЮЖНИХ

Совпреса подає в дописі із Києва, як типове явище, коротку історію родини Калюжних з цього міста. Сергій Калюжний — один з кращих токарів заводу „Ленінская Кузніца". Нещодавно його викликали в Харків на конференцію „швидкісників" транспортового швидкобудування, де Калюжний демонстрував якийсь прилад, що дозволяв швидкісникам працювати ще швидше... Його жінка Мая Калюжна, — член аґіт-колективу Київського університету, студентка третього курсу філологічного факультету і робітниця „Ленінскої Кузніци". Їх син, Сергій, учиться на Ленінградських заочних курсах інституту інженер. водного транспорту, тобто вивчає свій фах кореспонденційно. Ідеалом Маї Калюжної — закінчити Київський університет і стати викладачкою „русского язика" в середній школі. Ідеалом Сергія — сина стати конструктором кораблів.

Але хоч люблять вони свій Київ, кличе їх партія і вони вирішили виїхати в „суворий сибірський Край, де розвиваються великі стройки і повстають нові школи, для яких потрібно також учителів..." Щоб приспішити свій виїзд у Сибір, Сергій постановив закінчити інститут рік швидше, за чотири, замість за п'ять років. „Така п'ятілетка однієї совєтської родини, — таких родин у нашій країні багато тисяч" — пише совєтська преса. Але вона не згадує про те, хто прийде на місце бідних Калюжних до Києва.

ВІСТІ З КАНАДИ

УСПІХ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ-ДЕНТИСТІВ НА УНІВЕРСИТЕТІ ТОРОНТА

(ак) Українські лікарі-дентисти можуть почванитися черговим успіхом, який добре свідчить про високу якість та творче наснаження наших фахових сил: на дентистичному факультеті університету в Торонті викладають у цьому році аж три лікарі-дентисти з наших земляків, а саме д-р Богдан Никифорук, д-р Петро Смильський і д-р Михайло Луцик. Усі вони відомі українській громаді не тільки, як видатні лікарі, але й жертвенні та активні громадяни і вістку про призначення їх для викладів на торонтському університеті прийняла із справжнім задоволенням.

УКРАЇНКА — НАЙМОЛОДШИЙ ЛІТАМИ ЧЛЕН СИМФОНІЧНОЇ ОРКЕСТРИ В ТОРОНТІ

Торонтська симфонічна оркестра, як багато інших канадійських та американських установ, була донедавна опанована комуністами і їх впливи майже виключали участь у ній українців, що зрештою мають у Торонті висококваліфіковані музичні сили. Але це панування нарешті скінчилося, в симфонічній оркестрі Торонта почалася чистка і набір нових людей, а впарі з тим відкрилися двері і для українських музик. І справді, за короткий час дирекція оркестри запропонувала місце в ній видатному нашому дириґентові, Львові Білошицькому, який ще недавно вів хор Православної Катедри св. Володимира в Торонті, а оце недавно заанґажовано до тієї ж оркестри молоду й талановиту скрипачку Олю Чучман, що має 20 літ і тому теж стала загальновідомою в торонтських музичних колах, як наймолодший віком член симфонічної оркестри. Оля Чучман — українка, що вже вродилася в Канаді і, як багато видатних українців Торонта, зросла на Заході. Яких 10 літ тому вона прибула з батьками до Торонта і тут блискуче закінчила музичні студії та оце й дістала належне їй місце. Як довідуємося в останній хвилині, симфонічна оркестра в Торонті переговорює про працю в ній ще з кількома нашими музиками і є вигляди, що українців у ній буде крім Білощицького та Чучманівної більше.

„ТИЖДЕНЬ РІДНОГО КУПЕЦТВА В ТОРОНТІ

(ак) Товариство Українських Підприємців і Професіоналістів у Торонті заплянувало перевести в першому тижні грудня ц.р. „Тиждень Рідного Купецтва", що мав би на меті звернути увагу українського загалу на підтримку своїх купців, підприємців і професіоналістів та познайомити громадянство з проблемами і потребами, що наростають перед нами в економічній площині. На „Тиждень Рідного Купецтва" складається сім викладів найкращих наших фахівців-економістів, що відбудуться кожний в іншій залі Торонта та після яких українські купці і промисловці запрезентують приявним на викладах безплатні пробки своїх виробів у формі т. зв. несподіванки. До викладів Товариство Українських Підприємців запросило теж двох відомих економістів з ЗДА.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ СТАНИЦІ В ТОРОНТІ

Українських крамниць, варстатів, виробництв і професійних канцелярій нараховують у Торонті коло 400, але стан їх не є постійний і до них доходять щоразу нові. Зокрема українці, що прибули до Канади від 1946 року, мають уже деяку практику і заощадили, часто у важкій праці, трохи гроша, пробують відкрити бизнеси. Таким чином за останні два місяці ми начислили в Торонті 8 новоповсталих українських торговельних станиць. За останній тиждень в Торонті з таких станиць відкрито при 793 Дандес „Дніпро Гіфт Шоп", при 6 Аннет - Пластову Робітню жіночої одежі та при 2916 Дафферін велику і модерно влаштовану споживчу крамницю. Крім цього ряд українських крамниць у Торонті перевів перебудову та змодернізував свої приміщення і вони мають дійсно культурний та репрезентативний вигляд. Тепер тільки слово за українською громадою, яка почин своїх людей повинна з усіх сил підтримати. (ак)

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ ЛЬВОВА ВИВЧАЄ СТАТТЮ СТАЛІНА

У Львові відбулися збори вчених, викладачів, учителів, артистів, письменників, мистців, та інших представників інтеліґенції. Вони „заслухали і обговорили" доповідь президента Академії Наук УРСР О. В. Палладіна про... „підсумки XIX. з'їзду Комуністичної партії". На цих зборах „говорили про великий інтерес, який проявляє інтеліґенція цього міста до вивчення і пропаґанди матеріялів з останнього партійного з'їзду", а головним чином „клясичного твору Й. В. Сталіна". Подібні збори відбуваються по всіх містах України, і на них українці мусять „подивляти" клясичний „твір" Сталіна, його статтю „Економічна проблема соціялізму в СРСР".

(Радянська Україна, 16-го листопада 1952).

ВОЛОКІТНИКИ З КОНТОРИ „УКРМЕЛІОВОДБУДУ"

Під таким заголовком написав листа до „Радянської України" (16 лист.), колгоспник Б. Галайко, в якому нарікає на те, що контора тресту „Укрмеліоводбуду" склала угоду вивертіти колодязь для колгоспної тваринницької ферми в селі Великі Бубни в Сумській області. Колодязь мали „здати в експлуатацію через чотири місяці", але „минуло вже 15 місяців, а колодязь все ще не готовий". Автор листа нарікає, що „це тим більш недопустимо, що колгосп вчасно сплатив вартість робіт". Це направду „гарна соціялістична господарка", подумає зовсім слушно читач, взяти гроші і 15 місяців не виконувати праці. А тварини на фармі нехай почекають!

„ШАХРАЇ ТА ЇХ ПОКРОВИТЕЛІ"

Це заголовок допису в цім самім числі „РУ" про „порочний метод добору кадрів і зловживання в промислових артілях Одеської міжоблкоопінспілки і облхарчопромспілки" (просимо вибачити за ті совєтські нові слова, але ми їх дослівно наводимо). За ті „порочні" методи виключили з рядів партії (вже не товариша!) Журавського, а товаришеві Машталерові „оголосили" догану та „зняли" з роботи. Догану проголосили також товаришеві Александровському. За що їх так карали? Ось за що: „За вкрай незадовільне керівництво, систематичне невиконанна виробничого пляну, безвідповідальне ставлення до добору кадрів, і за відсутність справжньої боротьби із зловживанням в системі облхарчопромспілки". Читач дивується, як може урядовець працювати в якійсь установі, і то під режимом, де стільки багато всякої контролі, та поповнювати таку масу злочинів. У вільному світі за одну із тих провин негайно звільнили б його з праці.

СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАЦЮЮТЬ ЗА ФАХОМ

В цій самій „РУ" нарікають, що вищі та середні сільськогосподарські учбові заклади щороку випускають тисячі агрономів, зоотехніків, меліораторів, але багато з них не працюють за фахом. І так зоотехнік продає в споживчій крамниці, інший працює як піонервожатий у школі, випускники з технікуму працюють рахівниками, на пошті, або на інших нефахових працях. „І це в той час, нарікає дописувач, коли в колгоспах така велика потреба у спеціялістах". Га, що зробиш! Видно, що нарід, як тільки може, хорониться від того, щоб стати колгоспним рабом.

Повищі приклади з совєтського життя взяті з одного числа „Радянської України". Але там ще більше таких взорів великих совєтських успіхів.

З'ЇЗД „УКРАЇНСЬКИХ ФЕДЕРАЛІСТІВ - ДЕМОКРАТІВ"

Як подає нюйоркська російська преса, 29 і 30 листопада відбувся в Канаді з'їзд українців-федералістів. Були присутні делеґати з Ню Йорку, Филаделфії, Шікаґо, з стейтів Каліфорнія, Пенсилвенія, Ню Джерзі та з провінції Онтаріо і Квебек у Канаді. З'їзд прийняв устав організації та вибрав управу на чолі з д-ром Ф. Богатирчуком, як презесом і І. Лепком — заступником презеса.

Святослав Шрамченко, капітан-лейтенант фльоти.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ ПРАПОР

У зв'язку з тим, що в українській закордонній і американській пресі подаються часом цілком неправдиві відомості, написані некомпетентними особами, про український воєнний прапор, як ось на стор. 32 і 33, видання Н. Т. Ш. „Енциклопедія Українознавства", де подано фантастичні відомості про український воєнний прапор такий, який ніколи не існував, а в одному з журналів Америки подано прапор консуля Української Держави, як український воєнний прапор і т. д., при цьому нижче подаю такий офіціяльний документ:

Витяг зі „Своду Воєнно-Морських Постанов „книга X, „Морський Устав", який діяв в Українській Державній Фльоті в рр. 1917-1920 і був остаточно затверджений 25 січня 1919 року ч. 79, параграф 5 („Вістник Державних Законів У. Н. Р." Випуск 5-тий).

Про Український Воєнний Прапор.

Ст. 1284. Воєнний прапор — білий з синім хрестом, який ділить прапор на чотири рівні частини. Ширина хреста одна одинадцята всієї довжини прапору. Відступивши на 1/8 ширини хреста, проходить коло нього ж, такої ж ширини (теж 1/8 ширини хреста) синя смужка, крім тих його боків, які прилягають до крижа. В крижі ж, відступивши на 1/8 ширини хреста від його боків міститься ґюйс: національний прапор держави (складений з синьої і жовтої горизонтальних смуг), в центрі якого міститься золотий тризуб з хрестом, такої ж ширини, як хрест і в 1 і пів рази вищий своєї ширини.

Шанується, як стяг в полку і всі служачі на кораблі мусять охороняти цей прапор до останньої краплі крови, як прапор Української Держави. Воєнний прапор підноситься на ґафелі чи на кормовому фляґштоці.

Ст. 1285. Воєнний прапор носиться всіма кораблями, які знаходяться в кампанії: кораблями, заліченими до узброєного резерву, — від восьмої години рано до заходу сонця щодня, як на якорі, так і на ходу. В негодяну погоду дозволяється його опускати, але при зустрічі в цей час з іншими кораблями українськими чи чужоземними під прапорами, прапор мусить негайно бути піднесений, і коли він буде притриманий достаточний час, щоб міг бути роздивленим, дозволяється його знову опустити. Інші кораблі, які не знаходяться в кампанії, носять воєнний прапор лише в неділі і святочні дні.

Ст. 1286. Від заходу сонця і до восьмої години рано, прапор підноситься при виході з рейду, на якому є кріпость, чи стоять воєнні кораблі, при чому прапор опускається по віддаленню від рейду; 2) при вході на рейд, при тих самих обставинах; коли корабель стане на якор, прапор негайно опускається; 3) стоючи на рейді, коли другий воєнний корабель приходить на нього чи виходить; прапор опускається, коли цей корабель стане на якор чи віддалиться з рейду; 4) при зустрічі в морі з кораблем під прапором, виконується приведене в попередній (1285) статті.

Ст. 1287. Під час бою, на очах ворога, воєнний прапор підноситься не тільки на ґафелі, але і на маштах в день і в ночі.

Ст. 1288. Прапор підноситься і опускається завжди слідуючи за старшим, а в окремому плаванні по особистому наказу командира.

Примітка: у відповідь на салютування прапором, прапор приспускається відповідно зробленого салюту.

Ст. 1289. Під час бою охорона прапору доручається окремому надійному підстаршині, який не допускає до нього торкатись без особистого наказу командира.

Наколи прапор буде збитий, він негайно мусить бути замінений другим, щоб ворог ані на один момент не міг припускати, що прапор перед ним був опущений.

Ст. 1290. Воєнний прапор носять всі кораблі Української Державної Фльоти, які знаходяться під командою морського старшини.

„Витяг з оригіналом згіден".

Підписав: Капітан-Лейтенант Української Державної Фльоти Святослав Шрамченко, б. Голова Міжвідомственної Комісії при Морському Міністерстві по виробленню Українських Державних Прапорів у 1919 році, б. Член цієї ж Комісії у 1918 році.

Перший і оригінальний Український Воєнний прапор знаходиться у Кап.-Лейта У. Д. Фльоти С. Шрамченко і був завжди з ним від часів новітньої Української Державности.

Переслухання перед Верховним Судом над відокремленням негрів у школах

Вашинґтон. — Перед Верховним Судом Злучених Держав почалося переслухання в справі відокремлення негритянських дітей від білих у школах сімнадцяти стейтів і Дистрикту Колумбія, в якому положене місто Вашинґтон. Ця справа належить до „вибухових" справ у південних стейтах, одначе вона вже дозріла до остаточного вирішення найвищими судовими властями. Тут заатакована точка з Чотирнадцятої Поправки до Конституції, а саме ґарантія „однакової охорони" для всіх громадян. На думку оборонців рівности громадян перед правом, люди, які обстоюють відокремлення білих дітей від чорних в публічних школах, ламають постанови рівности. Це відокремлення признав Верховний Суд в 1896 р. як законне, а тепер намагаються його зламати оборонці повної рівности рас. На переслуханні явилося біля 300 осіб перед членами Верховного Суду. Судова справа почалася в Топіка, у стейті Канзас, але до цього прилучилася справа з Савт Каролайни. Іменем негрів виступає Торґуд Маршал, як заступник Краєвого Товариства для Поступу Кольорових Людей, а обороняє відокремлення Джан Дейвіс, демократичний кандидат на президента в 1924 р. Він заступає стейт Савт Каролайна.

ЗА ПІРИНЕЯМИ

Лондонська „Українська Думка" у числі з 20 листопада вмістила кореспонденцію з Мадрида, що її, скорочено, передруковуємо.

⁂

„По Мадриді ходить осінь. Трохи не така, як скрізь, бо більш бадьора, сонячна. Але й вона золотим листям парків стелить, холодом дихає.

⁂

По вакаціях, в українській мадридській колонії життя пожвавішало. Покінчивши студії, кілька студентів виїхали — за океан, на працю чи на практики, — інші, нові, приїхали. Ті, в розріз з дотеперішньою структурою громади студентів, здебільша гуманісти, на радість КоДУСові та нам усім. Давні й нові студенти на виклади ходять, співанки хору роблять, і весь час — раду радять, яким би чином рівень діяльности ще підвищити. Головне, щоб оту справу якось зактуалізувати, щоб з застою її зіпхнути, щоб про неї говорити, щоб про неї говорилось, писалось, щоб не траплялись уже такі випадки, як ось той, що пережив його наш знайомий на вакаціях:

— А ваша національність яка? — запитали принагідні приятелі на пляжі.

— Сой украніяно.

— Що, ґраціяно?

— Ні, украніяно.

— Ага, аріяно...

Атож, щоб не траплялись, треба і на проби хору ходити, частіше зібрання робити, треба „контактів" шукати, про дописи в газетах думати, доповіді слухати, голос забирати, самим доповіді влаштовувати, треба товариство приязні з еспанцями, врешті — решт, заснувати, треба бібліотеку громади розбудувати, газети й журнали спровадити, українознавству більше присвячуватися, треба... І перше всього треба в науці не занедбувати, бо це — основа всілякої іншої роботи студента, — бо і в колеґії грозять санкціями.

— А де ж його того часу стільки набрати? питають уже ті зі скептиків.

⁂

В початках осени в Сеґовії улаштовували великий з'їзд комбатанти національної армії Еспанії. На з'їзд наша комбатантська організація в Німеччині привітання своє прислала. В телеграмі не було нічого більше, як: „Вітаємо Ваш З'їзд і бажаємо успіхів. Українські національні комбатанти". І того вистачило, щоб вістка про привіт попала у великі заголовки на перших сторінках усіх еспанських газет. Чи це була політична демонстрація, чи вислів антибольшевицької солідарности, чи просто комбатантська ввічливість — це вже не таке важне. Важне, що телеграма прийшла і викликала дуже прихильне враження.

⁂

Наш поет Л. Полтава і польський Лободовський влаштували для української та польської колоній спільний авторський вечір. Прибуло старше громадянство, студенти.

Читання розпочав п. Лободовський віршем „Варшаво". Потім, в циклі творів на українські теми насвітлив відносини між двома народами так, як він собі їх уявляє. В одному вірші, як уосіблення двох народів, над Горинем на Волині миролюбно зустрілися „Остробрамська Панєнка-шляхцянка" з „Почайовською Пастушкою". В іншому Катерина (образ України), щасливо накохавшись з поляком у солов'їних вишневих садках зрадила з москалем. Ще в іншому п. Лободовський докоряв Україні за Хмельниччину, свячені ножі, червоні півні, які нищили культуру білих палаців шляхти, тощо. Вкінці, виголосив „Похвалу Україні", як країні „медяній й молочній, бурячаній та пшеничній", „ойчизні поворту".

Л. Полтава, у свою чергу, розпочав від вибачення, що спеціяльно до вечора не підготовлявся й не підібрав репертуару. Потім прочитав жмут своїх поетичних творів, а серед них — до теми українсько-польської приязні — епістолярний вірш, в якому до А. Міцкевича звертався: „Учителю, навчи, покажи..."

⁂

По Мадриді ходить осінь. Вгадують, що зими суворої не буде.

М. В."

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В БЕЛЬГІЇ

ПРЕДСТАВНИКИ УДК В АМЕРИКАНСЬКИХ СЕНАТОРІВ

Голова УДК — д-р В. Попович і секретар — О. Коваль були прийняті на авдієнції в американських сенаторів, в будинку амбасади ЗДА, в Брюселі. Була це конґресова комісія для справ іміґрації, яка складалася з трьох сенаторів і кількох секретарів, що зупинились коротко в Бельгії, після об'їзду кількох европейських країн. Сенатори цікавились живо станом українських еміґрантів у Бельгії і просили з'ясувати їм важніші проблеми, які відносяться до їх теперішнього соціяльно-правного і матеріяльного положення. Після докладних інформацій, представники УДК у свою чергу, просили деяких вияснень до актуальних еміґраційних питань. На питання, чи неподавно ухвалений конґресом закон не знесе закону з 1948 р. про допущення Д.П., була відповідь, що той закон залишиться в силі аж до 1954 р., так як це було передбачено. Відносно довгої еміґраційної процедури, яка практикується в американських консулятах, сенатори відповіли, що цього не можна ніяк уникнути, але запевнили, що пороблять всі заходи для того, щоб бажаючі виїхати до ЗДА могли своє бажання сповнити.

В НІМЕЧЧИНІ

ЛЕҐІОН ІМ. С. ПЕТЛЮРИ В НІМЕЧЧИНІ

В Авгбурзі відбулася нарада кол. вояків і старшин червоної армії і на ній — як це подає висланий до преси комунікат — постановили:

1. Заснувати військове антикомуністичне об'єднання колишніх вояків і старшин червоної армії, з власним статутом, пресовим органом і програмою дії.
2. Назва об'єднання — Леґіон ім. С. Петлюри.
3. До скликання великого конґресу, на чолі об'єднання стоїть Тимчасова Військово-Політична Рада.
4. До проголошення статуту Леґіон Симона Петлюри деклярує основи своєї плятформи, а саме: В царині ідеологічній Леґіон Симона Петлюри стоятиме на позиціях пробоєвого революційно-демократичного руху. З військово-політичного погляду Леґіон Симона Петлюри завжди стоятиме на засадах підпорядкованости єдиному українському державно-політичному центрові, яким сьогодні є Українська Національна Рада.
5. Вступити в найтісніший контакт з усіма існуючими справжніми українськими військовими організаціями.

У ШВЕЦІЇ

ПРОМОЦІЯ УКРАЇНЦЯ В СТОКГОЛЬМСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

На медичному факультеті університету в Стокгольмі, у Швеції, відбулася промоція українця, п. Богдана Скобовича на доктора медичних наук. Д-р Скобович, арештований німцями в часі окупації ними України, перебував до кінця війни в німецькому концтаборі. Після закінчення війни переїхав до Швеції. У Стокгольмі власними силами почав студіювати і так закінчив студії без помочі із зовні. Тепер одержав посаду в одному із стокгольмських шпиталів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У.Н.С.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276 повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 14. грудня, о год. 1. по пол. На тих зборах буде вибір уряду на 1953 рік і інші важні справи до рішення. Отже обов'язком кожного члена прийти на річні збори. — Уряд.

ПРАКТИЧНІ ПРОФЕСІЙНІ КУРСИ

Кожна людина від уродження є обдарована інтеліґенцією — вмінням думати і вчитися, користати з досвіду інших людей, поборювати перешкоди і давати собі раду в житті. Одначе, хто хоче йти вперед і робити поступи в своїй щоденній праці, той, крім уродженої інтеліґенції, мусить мати знання, яке він мусить здобути, часом навіть довгою і тяжкою працею. Знання це щось, до чого прямує цілий світ, без чого не можна поступити вперед. Хто посідає знання, той є паном обставин, для того не страшні жодні перешкоди. Хто не має знання, той не йде вперед, але залишається позаду за сильними і свідомими, той постепенно заникає.

Провідною думкою **професійних практичних курсів з математичних фахів**, це — дати нашій новій еміґрації те практичне математичне знання, яке сьогодні на кожному кроці потрібне в Америці, країні високо розвиненої техніки і капіталу. Досвід вчить, що математичне знання є одним з важних елементів щоденного практичного і інтелектуально-теоретичного підходу до лябіринтів життєвих проблем. „Математика — королева наук" дає елементарні вказівки і правила при розв'язуванні щоденних справ, розпочинаючи від техніки, а кінчаючи на абстрактних науках. Якщо йде про примінення математичного знання в щоденному житті, то воно потрібне майже для кожної людини, яка працює під цю пору при тяжкій фізичній праці; бо ця людина може примінити набуте знання в своїй дотеперішній праці, при допомозі знання змінити своє положення і поставити себе на становище, на яке вона заслуговує. Математичне знання потрібне кожному, як мало освіченому фізичному робітникові, так і загально високо осіченому інтелектуальному робітникові, тим більше, коли вони обоє знаходяться в країні високої техніки. Бо коли перший не може робити поступів у свойому середовищі через брак відповідних елементарних **математичних** знань, то другий залишається позаду через призабуття колись осягненого в школі математичного знання, яке він має нагоду примінити в теперішніх обставинах.

Людина — це живе єство, що росте і розвивається: фізично і умово, але через брак повсякчасного контакту з джерелом знання, яким може бути школа, вчитель, книжка або практика, вона втрачаючи на старість пам'ять, тратить разом з цим колись в молодості набуте знання. Тому кожному з нас треба жити в певній атмосфері знання, щоб свій розум насичувати новими здобутками науки. В державних націях про інтелектуальний розвиток народу дбає уряд, удержуючи для тієї цілі високі й середні школи, сприяє розвиткові приватного шкільництва, попирає закладання народніх університетів, фахових викладів або курсів.

Для народу, який збігом обставин відірвався від рідної землі, дуже трудно набути для нього потрібне знання. Спеціяльно ці труднощі даються в знаки для старшого покоління, яке не має відповідного для нової країни фаху, яке не знає чужої мови і яке мусить тяжко працювати при невідповідній праці, щоб удержати себе і свою родину. Хто хоче поліпшити свій матеріяльний стан і своє соціяльне становище, той мусить шукати нових шляхів і метод, при допомозі яких зможе піднести себе на вищі щаблі.

Практичний математичний курс має за завдання виповнити цю проґалину в теперішньому житті нової еміґрації і дати їй можливість хоч мінімально користати зі здобутого в молодості знання, або уможливити їй набувати потрібне тепер практичне знання, щоб вона могла примінювати його в щоденній праці для поліпшення свого добробуту і суспільного становища. Кожна людина в свойому житті стоїть перед меньше або більше важними проблемами, розв'язання чи позитивне полагодження яких дає їй нові можливості, нові матеріяльні чи інтелектуальні здобутки. Примінення математичного знання в країні високо розвиненої індустрії зустрічається на кожному кроці: у фабриці, в бюрі, в школі і в домашньому житті. Використання таких нагод це наґнення обставин до своїх уподобань, це формування свого життя після своїх плянів. Здібними і освіченими робітниками інтересується кожний працедавець і тому здобуття відповідного, допасованого до сучасних норм і вимог знання, мусить бути провідною думкою кожного українця. Хто хоче змінити свою звичайну працю на легку і цікаву фахову працю, хто хоче бути, незалежно від місця і часу паном положення, той мусить здобути належне знання, яке поможе йому побороти всі труднощі і усунути всі перепони в дальших стремліннях. Америка — країна найвище розвиненої техніки, вимагає від людини специфічного і конкретного знання, яким є математика і з нею зв'язані технічні фахи. Тому через пізнання математики можна осягнути успіхи в техніці, а тим самим і в свойому особистому житті. Тому професійний практичний курс з аритметики, математики, геометрії, тригонометрії, з логаритмів, механіки і ін., — сьогодні якраз на часі.

Такі курси задумує провадити **інж. Кость И. Церкевич** і було б добре, щоб бажаючі скористали з них.

За їх розвитком — слідкуйте в оголошеннях „Свободи".

Д-р М. Сидор

О. Сип

WE LIKE IKE

Кажуть, що **Айзенгавера** вибрали на президента ЗДА жінки. І в тому, безперечно, є частина правди. В своїх передвиборчих промовах „Айк" таки добре приподобувався до жіноцтва, а потім, вояк же він (чар однострою і т. д...).

А все ж: самі жінки вибрати Айзенгавера не могли. Через гасло республіканське не могли. „Ай лайк Айк" — геніяльне гасло, але... в усіх відношеннях геніяльне. Уявіть пересічного американця: приходить сірома з праці, дає жінці „пейду" й за телевізію сідають. Любо так, мило. А на екрані телевізії любовна сцена йде.

— Гоні! Ю лайк мі? — ніжно чоловік питає.

І що чує у відповідь?

— Ай лайк Айк! — чує від розагітованої, розполітикованої жінки...

Чи не доволі, щоб з найзавзятішого р е с п у б л і канця в мить демократа зробити?...

Таких випадків мільйони могло бути. А раз так, тоді мусіла прийти якась сила, що направила б зроблене тим гаслом лихо. І така сила знайшлася. Були нею ми — українці.

Історія нашого відношення до обидвох партій і їхніх кандидатів майже до кінця виборчої кампанії була незаписана. Демократ Адлей Стівенсон не обіцяв нам нічого — респуліканець Двайт Айзенгавер обіцяв нам стільки само. А потім та плутанина з партіями... Що значить: республіканці й демократи?... Ми (майже) всі республіканці й (напевно!) все демократи. Чому ж тоді обидві партії жеруться, так, як тільки українські партії потраплять? Значить, між ними якісь різниці, а, якщо так — які? На кого голосувати?...

І тут допомогла „Свобода".

— Люди добрі! Республіканці — теж демократи!

— Тоді демократи — теж республіканці! — сказали собі люди. І спокійно ждали виборів, знаючи, що так чотири й так чотири. Рішити мало гасло: як звав — так звав, коли б щось дав...

І тут — що то казати?! — стратег таки виявився стратегом. Коли Стівенсон, не помічаючи нас, виголошував свої демостенські промови, Айк прийшов на конференцію етнічних груп, у Ню Йорку. Нам усміхнулася надія: а-ну щось обіцяє?!...

Кажуть, одні з наших сусідів до Версалю, 1918 р., кількадесять дівиць-куниць післали і тим собі прихильність амбасадорів купили. Ми, звичайно, на таке не пішли б, але „хлопів" післати завжди можна. І ми післали: адвокатів Пізнака й Романішіона, майора Дармопрая (-грая), Д. Галичина, С. Шумейка, редактора „Свободи".

Великий Айк був — як чех каже — розтомілий. Він дав себе (покищо на фото!) оточити українцями, сидів з ними „тет-а-тет" і взагалі був „свій хлоп".

Коли редактор „Свободи" відчув, що настав той час, спитав Айзенгатера:

— Не забудете бідної України?

— Напевно не забуду! — була відповідь.

Тоді редактор повернувся до своїх і прорік:

— Сповнилося! Ві лайк Айк!...

Два дні пізніше самі американці відмітили, що „голоси українців перехилилися на сторону А й з е н г а в е ра". В крамницях, фабриках, на вулицях тільки й було чути „Ві лайк Айк" („ві айк Лайк").

А вранці 5 листопада вислід звучав: Айк — Айзенгавер вибраний на президента Америки — більшістю п'яти з половиною мільйонів голосів. (виявляється, нас тут 5½ мільйона!). Було тобі знати, Адлею, що ми силу маєм!!!...

— — — — — — — —

Хтось скаже: „Не кричи гоп!" Мовляв, тут воєнний чоловік, воєнна любов і таке інше.

То, що ми — дозвольте — ще мали зробити? Рушники Айкові подати — чи що? Адже всі рушники тієї днини на Жіночій Виставі були...

ЦІКАВІ НОТАТКИ ПРО АМЕРИКУ

Незвичайні роверові перегони відбуваються щороку на стадіоні університету в Блумінґтоні, Індіяна. Це змагання організоване на зразок відомих Індіянопільських моторових перегонів, коли переможці дістають стипендії, призначені для студентів, що мусять працювати, щоб мати змогу вчитися.

Три з кожних п'ятьох американських фармерів є членами кооперативів.

Студенти 65 років і старше можуть вчитися в відділі Юніон Коледжу в м. Скенектаді, Ню Йорк не платячи за навчання. Цим дається можливість старшим людям відновити стару освіту або набути інтелектуальні інтереси, що можуть скрасити їхню старість.

П'ятьсот шістдесят шість учителів з країн вільного світу мають приїхати до ЗДА протягом 1952-1953 академічного року за програмою Служби обміну педагогами Стейтового Департаменту. Дехто з них має помінятись своїми посадами з американськими вчителями, інші проходитимуть спеціяльні студії в американських університетах.

Фундація Форда асиґнувала 200 тисяч долярів для інтернаціональної дослідної та навчальної програми, щоб удосконалити ситему податків вільних націй. Гарвардська Юридична школа з допомогою Фіскальної дівізії Об'єднаних Націй починає цієї осени виклади для податкових адміністраторів і правників з Америки та зза кордону.

Американські корпорації витрачають щороку на філянтропічні цілі понад 200.000.000 долярів від 1944 року, а цього року мабуть буде витрачено понад 300.000.000. Більше, як третина йде на організацію Комюніті Чест, яка завдяки цьому видатки збільшив на шпиталі, дитячі садки та на інші допомогові цілі.

Минулого року в Америці було вироблено понад 69.000.000 шин для пасажирських авт з синтетичної „холодної гуми".

Комітет допомоги калікам допоміг знайти працю для 300.000 калік. Комітет має назву: „Комітет для затруднення фізично покалічених". Він складається з 225 промисловців, індустріяльних робітників, педагогів, представників від робітничих юній тощо.

Сіґізмунд Відберґс, відомий латвійський ґрафік, працює тепер в Ню Йорку над документальною виставкою, яка має показати правдиве життя в країнах за Залізною заслоною. М-р Відберґс живе в Америці три роки. Він каже, що „вільний світ знає так мало про те, що діється при комунізмі.

За останні десять років число членів церковних товариств збільшилося на 34 відсотки. Зараз троє з кожних п'яти осіб належать до якоїсь релігійної організації. В кінці 1951 року церковне членство досягнуло рекордного числа — 88.673,005.

Спорт

ОРЛИК (Клівленд) — ЧЕРНИК 4:1 (1:1).

Дітройт. — Клівлендський Орлик тримається німецької девізи: „Енде ґут — аллєс ґут". В закінчення осіннього сезону його дефензива перестала страждати за своїх напасників і трималася свого ремесла, а офензива раптом пригадала, що її ноги не тільки засіб комунікації ,але й засіб бомбардування суперницьких воріт. Усвідомлення таких простих (а таких важких у нас) справ далеко важніше, ніж повний склад (Орлик приїхав до Дітройту без Богоноса, Гіцинського, Клека II, Муця й Шкурки), чи вигода власного грища й публіки.

Перші ворота здобув Дітройт (Набережний), але гості зараз пішли по реванж. Нагода легким коштом „одинадцятки" лишилася невикористана (Петрина), та Косак до перерви вирівняв стан.

Після зміни місць той же Косак здобув другі, а Шафранський треті й четверті ворота для Орлика. Завзяті протинаступи Черника ні на що не здалися: стопер Петрина тримав славного Савку „під ключем", а решта дефензиви Орлика (Лосвський, Шакалюк, Клек I, Середа й дедалі певніший воротар Лютий) пильно чувала, „щоб (їхня) республіка шкоди не зазнала".

Після двох змагань цих українських суперників (в жовтні дітройчани виграли в Клівленді 3:1) можна сказати: обоє рябоє. На аптичну вагу, Орлик одним ґолем кращий, зате Черник високо переміг клівлендців гостинністю...

ОРЛИК — КЛІВЛЕНД С. К. 3:0 2:0.

Клівленд. — До заповідженого повторення змагань за чемпіонат між цими суперниками не дійшло. Мадяри, після інциденту на перших змаганнях (перерваних за стану 4:0 для Клівленд Сакер Клоб) спровокували ще дві бійки на інших змаганнях і дістали довгореченцеву дискваліфікацію. Таким способом Орлик дістав від них два пункти й 3:0 воріт без бою (воковером).

Останній матч Орлика, з лідером Бартунеком, ліґа відложила... до весни. Повну табелю Огайської Ліґи (якщо табелю з відкладеними змаганнями можна вважати повною) подамо при нагоді. Бо вислідів з деяких провінційних змагань ліґа сама ще не знає. На всякий раз доробок Орлика — 9:7 пунктів і 13:9 воріт — повинен вистачити йому на четверте-п'яте місце в табелі 10 клюбів.

оНо

УСК ЗНОВУ ПРОВАДИТЬ В ТАБЕЛІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІҐИ

ПРАГА А. Ф. К. — УСК НЮ ЙОРК 1:3 (1:1).

УСК: Цьолко — Шміґель, Р. Підгорецький — Чайківський, Серант, д-р Кравченюк — Вітюк, Арндт, Е. Голюка, А. Лапичак, Колодій, (Маланчук I.)

Факти: Ворота для УСК-у здобули: 1:1 оборонець Праги 15 хв., 1:2 Маланчук 54 хв., 1:3 Арндт 77 хв. Наріжняки: 5:3 для Праги. Вільні: до Праги 8, до УСК-у 14. Суддя Генрі Моллєр. Публики біля 250.

Ню Йорк, дня 7 грудня, ц. р. — На болотнистій площі Праги УСК зумів зреванжуватися чехам за останню несправедливу програну. Сьогодні УСК виграв дослівно так, як він переважно програє: Прага мала більше з гри і на початку другої половини не виглядало, що УСК-ові вдасться зремісувати. Але декілька випадів нашого нападу, головно Арндта й Голюки, і УСК виграв. При стані 1:2 Е. Голюка не використав одинадцятки.

Ціла гра через поганий стан площі, мала багато зайвої „копанини", але самі змагання ніколи не були нудні, враховуючи „замішання" під нашими воротьми, паради Цьолка, випади нашого нападу, незлічиму кількість фавлів по обидвох сторонах і врешті „боротьбу на кулаки", що була гарним показом „вільного стилю". Цю „надпрограмову точку" започаткували чехи, які „вбили собі в голову, що з УСК-ом вони не можуть програти! Завдяки притомности менажерів обидвох дружин і декому з проводу чехів вдалося „всмирити" чеських „когутів". Після цього інциденту вам здавалося, що на площі змагається 22-зі смирні овечки. Найкращим на площі був Копецкі з Праги, а найгіршим суддя. В УСК-ові тяжко когось виріжнити, хиба Цьолка і продуктивного Арндта в нападі.

Ціла дружина УСК-у з присутністю Лапичака поправилася в пункті єдности і зіграности. Підчас найбільшого натиску Праги оборона УСК-у ніколи не була панічною. Виграна УСК-у є заслужена, бо врешті числяться ворота.

НАСТУПНА НЕДІЛЯ: УСК — ПАТЕРСОН!

В неділю 14 грудня ц. р. УСК, що після останньої неділі з 13:7 точками і 24:16 відношенням воріт провадить в Національній Лізі, зустрінеться на своїй площі (Гантс Пойнт Стадіюм) із кількакратним мистцем Нац. Ліґи Патерсоном.

УСК НЮ ЙОРК ВИДАЄ ПРОГРАМКУ

Кожної неділі, коли УСК грає на своїй площі, він (УСК) видає програмку на дві сторінки циклостилевим способом. Ця програмка є задумана не тільки для користи і вигоди УСК-у і його симпатиків, але й для контакту з українською пресою Америки і Канади. Тому цією дорогою просимо референтів преси поодиноких товариств надсилати нам найновіші табелі ліґ, в яких грають українські дружини та взагалі матеріял, що доповнив би загальний образ українського спортового життя в Америці. Всю кореспонденцію просимо слати на адресу автора цих рядків: 305 E., 78 Street, New York 21, N. Y.

Роман Лисняк.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії

просить всіх нижчепоіменованих осіб зголоситися по свої посилки — особисто до канцелярії ЗУАДК під ч. 866 Норд Сема вулиця, Филаделфія, Па., а поштою на адресу: P.O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

(Продовження).

Лахман Петро, Євгенія, Володимир; Лацман Осип; Лемішка Марія; Лепак Мирослав, Євген, Олег; Лешко Дмитро, Анна Оксана; Лесків Ярослав, Стефанія, Ярослава; Лещишин Павло і Роман; Луценко Юліян, Юлія, Одарка; Лупуляк Анастазія, Василь, Ізидор, Олена; Лисак Юзеф, Анна, Марія; Литвин Василь, Ніна, Мирослава; Литвин Мирон, Александра, Михайло, Павло; Литвин Ярослав, Галина, Володимир; Маґас Іван; Макар Станислав; Макар Анна, Марія, Йозеф, Володимир; Максимів Дмитро, Стефанія, Анна; Максимович Андрій, Василь; Маланюк Юрко; Маланюк Стефан дитина); Мандзюк Леон; Марійчин Петро, Михайлина, Богдан, Стефан; Марияш Іван; Марйя шМарія, Ігор, Ірина; Матичин Василь; Матичин Анастазія, Микола, Еріка; Матлак Леон, Марія, Антоніус, Ірина; Мазурок Стефан, Іванна, Мирослава; Мельник Теодор, Анна; Мокан Іван; Мовляйко Андрій, Клементина, Людмила; Михайлів Яків, Анна, Марія; Мишковець Ольга (дитина); Михальчук Володимир, Ярослава, Михайло; Надяк Феня і Славко; Недільницький Микола і Ірина; Нечифор, Варвара і Марія; Никорович, Володимир, Іванна, Орест; Никитін Захар, Мотря, Василь, Іван, Михайло; Новосад Микола, Євдокія, Стефа; Новицька, Анастазія і Богдан; Никофорук Павло, Олександра, Марія; Остапюк Маріян, Олена, Стефанія; Островка Іван, Ольга, Лідія, Орися; Паращук Михайло; Парташ Андрій, Марія, Софія; Пасечняк Михайло, Анна, Йосип; Пащак Йосип; Павлюк Іван, Харитина, Олена; Педенко, Василь, Пелаґія, Олександер; Петринчик Ольга (дитина); Петруняк Іван, Марія; Петрущак Іван; Петрик Марія, Стефан; Піляк, Григорій, Анна, Маріян; Плаксій Андрій, Марія, Катерина; Паук Богдан-Орест (дитина); Поліщук, Володимир, Параскевія, Орест; Поллард, Арон-Гарольд і Ліллі; Попчук Андрій, Анна, Ігор, Миколай; Постелюк Річард, Татіяна, Марія, Дарія, Татіяна; Попов Гаврило, Тамара, Ігор, Юлія; Прокопів Теодор, Стефанія; Пристай Василь, Анастазія, Мирослава; Романчук Михайло, Олександра, Лідія; Романяк Іван, Анастазія, Володимир; Рошкевич Теодор, Марія, Роман; Рудяк Яків, Юстина, Мариса; Рурич Василь, Марія, Михайло; Ригайло Микола; Самуляк Стефан; Савицький Теодор, Марія, Ірина, Мирон; Селезень Яків; Семків Лев, Юлія, Михайло; Сердюк Володимир, Скребець Трофим, Татіяна, Микола; Словіковський Микола, Юстина, Павлина, Іван, Анна, Стефанія; Сметанюк Василь, Стефанія, Катерина; Смирнів Андрій, Ірина, Виктор, Надія; Смирнів Олександра; Смирнів Миколай; Смоляк Петро; Снігур Михайло, Стефанія, Євген-Володимир; Стадник Микола, Софія, Володимир; Стець Андрій; Стець Роман; Стець Ян; Свищук Іван; Свистун Йозеф, Анна, Марія; Тацій Ян, Татьяна, Михайло, Роман; Тантала Ґреґор, Марія, Михайло; Ткаченко Александер, Марія, Ганна, Олеся, Іван, Віра; Туїста, Афанасій, Горпина; Тилька Микола; Тимків Алоїс, Ілько, Марія, Ілько; Фартушек Пелаґія; Феденко Олексій, Ольга, Михайло; Федорків Іван; Федунечко Андрій, Анна, Славка-Катерина; Фещенко Трифон, Людміла, Олександра, Євген; Флис Евстахій, Марія; Фурчак Іван, Надія, Люба; Халусяк Ева і Леся; Холевчук Володимир; Хорошайло, Афайнасій, Внасиль, Анастасія; Христина Михайло, Текля, Анна, Марія; Худолій Сергій, Анна, Микола, Марія; Цовіцкович, Андіям і Дукан; Чайка Олекса; Чайка Василь, Маґда, Наталія, Марія; Чопко Іван, Марія, Богдан - Михайло, Орест-Володимир; Чучук Стефан, Стефанія, Даміян, Даня - Леся; Шамрай Іван, Анна, Марія, Надія; Шанц Конон, Єагенія, Зиновія; Шимків Олекса, Анна; Шкурка Яків, Сергій, Віктор, Марія, Катерина, Віра; Шуляка Яків; Шоробура Осип, Анастасія, Юстина; Щербак Стефан і Катерина; Юрченюк Софія, Микита, Михайло, Володимир; Якимишин Василь, Марія, Василь; Ярмолич, Іван, Марія, Василь, Анатолій; Ясінський Яків, Єва, Роман.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володим., від. 130, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. грудня, о год. 8. ввечорі, в домівці Укр. Катол. Ветеранів, 33 Е. 7. вул. Проситься всіх, що платять річно і піврічно, прийти і заплатити свої вкладки вже в цю суботу, бо на річних зборах не прийматимемо. Проситься до активної участи на цих зборах. — Й. Марків, предс.; Г. Лучанко, фін. секр.; М. Кравчук, кас.; І. Малець, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Ів. Хрест., від. 76, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 14. грудня, в годині 1-ій по пол., в Українській Централі, 180 Вілям вул. Проситься членів прийти на ці збори обовязково. Управа дасть звіт за 1952 р., а також буде вибір уряду на 1953 рік. Довгуючих членів напоминаємо прийти й вирівняти свій довг. — С. Мриглод, гол.; В. Щеремета, кас.; В. Салабун, секр.

КОГОВС, Н. Й. — Тов. Петра і Павла, від. 57, повідомляє, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 14. грудня, о 2 год. по пол. в галі церковній, 196 Onteria St. На порядку нарад вибір нового уряду. Кожний член повинен зложити $1.00 на Союзівку. Член, що не явиться, заплатить кару. — В. Дерлиця, предс.; Г. Недільський, секр.

Посмертні Згадки

ДМИТРО БАБІЙ, довголітній член від. 93 У. Н. Союзу, в Центрел Фолс, Р. Ай., помер 16. листопада 1952 р. в 69. році життя. Покійний походив з села Журава, пов. Бібрка. Оставив у смутку дружину Юстину, двох синів Івана і Дмитра, дочку замужну і одну внуку. Похорон відбувся при участи родини, членів Тов. і знайомих. Тіло похоронено на Noter Dam Cemetery в Pawtucket, D. I. — В. Й. П.!
П. Пенковський, секр.

ЕЛІЗАБЕТ ПІДГОРНЯК, членниця Бр. Пресв. Тройці, від. 320 У. Н. Союзу в Балтімор, Мд., померла 15. листопада 1952 р. у 57 році життя. Покійна родилася в селі Могильниці, пов. Теребовля, Галичина. До У.Н.Союзу вступила в 1915 році. Полишила в смутку мужа Григорія, синів Осипа і Юрка і 4 внуків. Похорон відбувся 18. листопада при участи родини і членів відділу. — В. Йй П.!
І. Малко, секр.

МАҐДАЛИНА ПУЧКУР, членниця Тов. Любов, від. 370 У. Н. С. в Ню Гейвен, Конн., померла 1. грудня 1952, проживши 62 роки. Покійна походила зі села Лисичинці, пов. Збараж, Зах. Україна. До Союзу вступила 1934 р. Полишила в смутку синів Володимира і Івана, дочку Стефанію, зятя, невістку і внуки. Похорон відбувся 4. грудня з погребового заведення при співучасти членів і знайомих до гр.-катол. церкви, а відтак на цвинтар св. Лаврентія у Вест Гейвен. — В. Йй П.!
К. Марущак, секр.

ТАРЗАН, ч. 2970. Немає виходу.

„В огорожі чорного Маллюка на лужку для слонів сховаємося в повітці для ношей", вирішив Тарзан. „Там вони ніколи не будуть шукати за нами!"

Нагло сотня списоносців звернула в вулицю і, дико кричали, атакувала понизеними списами.

„На Ратора, приятелю!", вигукнув Кейлюк. „Дивись! Ми зловлені, з переду і з тилу!"